LISTY ČESKÉ SEKCE INSEA

ročník 9, 1/2020

Listy České sekce INSEA vycházely v letech 1995–1998 (vyšlo celkem 5 čísel ve čtyřech ročnících) a na tuto tradici navazuje v roce 2016 pátý ročník obnoveného periodika, jež slouží jako oborový informační a diskusní bulletin členů zapsaného spolku Česká sekce INSEA. Toto číslo vychází 20. 5. 2020.

DÁVNO, DÁVNO TOMU…

V únoru tohoto roku, dne třináctého, sešel se v Olomouci výbor České sekce INSEA.

Mluvilo se o mnohém. O nových publikacích. O stavu akreditací i o plánování akcí pro daný školní rok. O tématu Kvalita ve VV a plánu „kulatých stolů“. O členské základně. O účasti na evropském kongresu INSEA i o financích za rok 2019. O stavu vydavatelských zakázek a také o přípravě příští konference v Kutné Hoře. A hlavně o náplni nových Listů INSEA, které jste si před chvílí otevřeli ve svém počítači. A hned na první straně Úvodník neboli editorial, který (mimo jiné) upozorňuje čtenáře, co vlastně v následujících textech najde.

A o ten úvodník neboli editorial jsem byla požádána já. Přiznám se, že jsem se poněkud bránila. Chabě, jak právě vidíte.

Úvodník neboli editorial jsem ještě nikdy nepsala (no, všechno je jednou poprvé). Co to vlastně je za žánr? Naučný slovník uvádí, že *jde o slohový útvar z oblasti žurnalistiky, jehož pisatel*

1) chce zapůsobit na čtenáře tak, aby čtenář zaujal stejný postoj jako sám autor, případně ho vyzve k nějaké akci,
2) informuje o obsahu následujících textů,
3) se zabývá významnými událostmi společenského dění,
4) vyjadřuje názory autora.

Ad 1) Promiňte, nechci vás manipulovat k přijetí mých postojů a názorů (i když to – jak jistě uznáte – člověka potěší). Ale mohu-li vás k něčemu vyzvat, navštivte třeba nějakou výstavu, až to půjde (Rembrandta v paláci Kinských?).

VÍCE INFORMACÍ O KONFERENCI DÁLE V LISTECH…

Ad 2) V tomto čísle najdete například (mimo jiné) příspěvek o hradeckých pedagogických dnech, informaci o realizovaných publikacích, pozvánky na akce, informace o projektech, zprávu o novém čísle KUV, zprávy z mezinárodní komunity.

A také tam naleznete ohlédnutí za člověkem, který nás opustil jen dva dny před naším olomouckým setkáním – doc. Pavlem Šamšulou. Autor nekrologu PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D., připomíná životní a profesní cestu člověka, jehož jméno určitě zná každý výtvarný pedagog „od Šumavy k Tatrám“. Je zbytečné k Pospíšilově textu cokoli psát – odchod takového skvělého člověka vždy bolí. Já si jen dovolím malou osobní vzpomínku – setkali jsme se na počátku mé pedagogické kariéry, kdy jsem po deseti letech po absolutoriu fakulty a práci mimo obor nastoupila jako učitelka výtvarky v tehdejší „lidušce“. Poněkud bezradná, ale plná touhy dělat tu práci dobře. Sháněla jsem literaturu (té tenkrát mnoho nebylo – šlo o počátek osmdesátých let), jezdila na semináře – a také jsem se ocitla na konferenci INSEA. Přednášeli tam lidé, kteří mne naprosto uhranuli. Paní Karla Cikánová, pan Igor Zhoř, pan Pavel Šamšula. Nesmírně erudovaní, nesmírně lidští. O takových osobnostech moje maminka (sama dlouholetá kantorka) říkávala: to je tak vzdělaný člověk, toho by měli roztlouct na prášek a podávat ostatním po lžičkách. A já si myslím, že každý, kdo má

v knihovně jakoukoli publikaci od pana Šamšuly (já například jako oko v hlavě opatruji jeho Průvodce výtvarným uměním a Obrazárny v hlavě), mi jistě dá za pravdu.

Ad 3) Ano, dávno, dávno tomu. Tyto Listy jste podle plánů výboru České sekce INSEA tenkrát v Olomouci měli obdržet již někdy v první polovině dubna. No – chceš-li rozesmát pánaboha, seznam ho se svými plány, řekl kdysi Woody Allen.

Tři týdny po olomouckém setkání bylo vše jinak. Kdesi daleko se šířící choroba (no, je to vlastně jen taková chřipka) se nás najednou dotýkala děsivě zblízka. Svět je dnes propojený – bylo otázkou času, kdy nás to spolkne taky. Kdy to spolkne celý svět. Nebyli jsme na nic takového připraveni. S obavami jsme sledovali počty nakažených, počty mrtvých. Zčista jasna přestal svět být takovým, jak jsme ho znali. Totální zmrazení. Zákaz všeho, co jsme pokládali za naprosto všední, normální. Za základní lidské právo. Svobodně se pohybovat. Chodit do práce, do divadla, do školy, do hospody, jezdit do zahraničí… Prázdná, pustá města. Na Václaváku, Karlově mostě, u Pražského hradu – nikde ani človíčka – jen občas spěchající osoba s obličejem zahaleným. Jen pro chleba a hned domů. Rychle se psem, žádné uvázat ho u hospody a skočit si na jedno. Děti zavřené doma, bez možnosti proběhnout se venku, bez kontaktů s kamarády. Velice rychle přišly na to, že tyhle prázdniny nebudou tak skvělé, jak si ještě před pár dny myslely. Senioři sedící u okna a marně čekající na návštěvu vnoučat. „To není ono“, naříká babička, „já si tu zeleninu chci vybrat sama, ty mi to vybereš špatně,“ oponuje padesátiletému synovi, který jí zakázal i tu malou radost dojít si každý den pro chleba a mlíko a jablíčka a zastavit se se sousedkou na pár slov. Velikonoce – a kostely jsou zavřené – to fakt je možné? Měli jsme všichni pocit, že to snad za chvíli skončí. Že to přeci nemůže trvat dlouho. Chřipkové prázdniny trvaly většinou pár dní, výjimečně pár týdnů. Ale měsíc? Dva? Proboha – víc?
A kde mám vzít roušku? A dezinfekci na ruce? Vždyť jsem se měla za týden vdávat, máme pozvaných padesát hostů! Jak to, že sis neumyl ruce, vždyť sis je jenom namočil – mámo, já ho snad uškrtím! A nesahej si na ten obličej – to je nejhorší, co teď můžeš udělat… Nervy tečou za chvíli každému. A do toho home-office (no to jsem si to tedy představovala jinak, když jsem o to marně žádala a šéf mi to nechtěl povolit).
A mezi řešením pracovních úkolů ještě dohlížet na puberťáky, kteří by se měli podle zadání, co každý den dostanou ze školy, učit sami, ale to jim to budu muset zkusit vysvětlit (cože, to je matika – no to já už dávno zapomněla, táto, pojď sem!), pak nám ještě chybí angličtina, a ten diktát taky dopadl děsně – no jak to v té škole s nima mohou vydržet, to jich ve třídě mají 29… A zase počty mrtvých. Zprávy snad už raději ani neposlouchat… Strach z toho, co bude. Kolik podniků je na pokraji krachu, kolik lidí museli propustit. Kde vzít na nájem a splátku úvěru. Lidé jsou vystrašení, úzkostní, depresivní. Média nás bombardují informacemi o tom, kolik nakažených přibylo, kolik lidí ve světě zemřelo. Děs a hrůza obchází krajem…

Dá se snad na této situaci najít snad i něco pozitivního?

Ad 4) Zčista jasna přestal svět být takovým, jak jsme ho znali. Nevěřím tomu, že se ten svět vrátí, až se to přežene. Mnislav Zelený Atapana, etnolog, spisovatel a cestovatel, píše ve svém blogu, že „vše bude jinak. Nebude nic, jak bývalo. Ani neříkám jako Honza Masaryk z Londýna ‚*na shledanou v lepších časech*´. Třeba to lepší časy nebudou, materiálně porovnávaje s tím bývalým časem, kdy jsme se pyšně rozvalovali v luxusu a v rozcapenosti se cpali borůvkami v lednu, kdy jsme jídlo v duchovní prázdnotě a bez posvátného vztahu vyhazovali v metrácích do popelnic, kdy jsme museli mít ty nejnovější modely čehokoliv, aniž by ty starší ztratily svoji funkčnost. Chtěli jsme mít víc a stále víc. Jistě, někteří ne, ale popelnice a sběrné dvory vypovídají své. Ten svět, který nás čeká, bude zřejmě zcela jiný. Dá-li Bůh.“

Jen v minulém století jsme zažili mnoho událostí, o nichž vědoucí tvrdili, že svět už nebude nikdy, jako předtím: velká hospodářská krize, Hirošima a Nagasaki, smrt Elvise, atentát na Kennedyho, Gagarin, AIDS, 20 minutové vystoupení Queen na Live Aid, ovce Dolly, válka v Perském zálivu, zřícení newyorských dvojčat, pád berlínské zdi, …

A znovu Atapana: „Koronavirus je naší zkouškou. Je to cesta ke skromnosti, … cesta poznání sama sebe, ale i cesta zpět k poznání věcí důležitějších než každodenní shon a honba za ziskem a materiálnem. Je to také poznání, že globalizace, do které jsme byli jaksi vmanipulováni naším technologickým rozmachem a politickými úředními nadšenci, není jen pozitivní všelék na naše strasti. Zjistíme i výhody koronaviru. Náš uspěchaný život se celkově zklidní a zjistíme, že to jde. Je to i velký návrat k rodině jako centru naší existence a života. Zřejmě se zvýší i porodnost. Vím, o čem hovořím, jsem totiž válečné dítě. Jde jen o to nepříliš věřit všemocnému pokroku, globalizaci a těm „hejblatům“, být skromnější se svými potřebami mít všechno. Pak nám ani nebude vadit omezení v dodávkách jahod a borůvek z druhého konce glóbu.“

Ano, člověk se často staví proti přírodě. Můj syn kdysi na střední škole v jedné eseji napsal: „Přemýšlím, přemýšlím, a bojím se čím dál víc. Člověk spolu s technikou stojí proti Přírodě. Zatím pořád. Věřil-li bych v sílu Přírody, mohl bych

říci: Kdepak, Příroda nezahyne. Ona se jenom tak oklepe a setřese nás jak obtížný hmyz…“

No, ale abych nekončila tak katastroficky – v duchu své oblíbené teorie (říkám jí metoda konstruktivního pesimismu), která mě naučila na každém průšvihu si najít něco pozitivního, jsem hledala, hledala a našla (aspoň pro sebe): moje dvě kolegyně, které jsem nepřesvědčila ani k pokusům seznámit se s Photoshopem, a které s odporem vyplňovaly digitální třídnici, dušovaly se, že počítač ve výuce nepotřebují, nyní sedí na netu a vyhledávají a sdílejí na FB náměty, vymýšlejí a posílají svým žákům úkoly. Zarytě tvrdily, že nejlepší je pracovat štětcem a tužkou, a dnes již třetí měsíc komunikují se svými žáky prostřednictvím jedniček a nul, zadávají jim výtvarné úkoly, výstavy procházejí on-line. E-learning a výuka po síti – no, není to fajn?

A nabízím dál: Obrovské vzepětí solidarity – šití roušek pro úplně cizí lidi. Nakoupit sousedce, o které jsem do minulého týdne ani nevěděla, jak se vlastně jmenuje. Studenti hlídající děti zdravotníků, kteří se dobrovolně zavřou se svými klienty v domovech seniorů, aby mezi ně nic nezanesli. Vysokoškoláci po krátkém zácviku pomáhající jako sanitáři u nemocných. A zcela v duchu vyjádření jistého Reinharda, že Češi jsou smějící se bestie, spousta vtipů a legrácek – vždyť je-li čistota půl zdraví, tak veselá mysl garantuje tu druhou půlku.

Dovolte mi na závěr ještě pár vět od člověka, jehož si vážím, pana doktora Jana Hnízdila (celostní a rehabilitační lékař, průkopník české komplexní a psychosomatické medicíny): „Pacientům v ordinaci říkám: *„Nemoc je informace o tom, že tímto způsobem už dál žít nemůžeš. Zastav se, zamysli se, kde děláš chybu.“* Koronavirus nás k tomu donutil. Máme dost času přehodnotit priority. Uvědomit si, že pro zdraví a štěstí potřebujeme zázemí rodiny, dobré kamarády, pitnou vodu, základní potraviny, střechu nad hlavou. Starat se nejen o sebe, ale také o své bližní, o životní prostředí, nebýt lhostejní k lidem v nouzi. Nikdy nevíme, kdy se v ní sami ocitneme.“

Snad si svět, do kterého za čas vstoupíme, budeme hlídat a hýčkat. Jiný totiž nemáme.

Mějte se krásně a zůstávejte zdrávi. Nebojte – John Lennon kdysi řekl: „Na konci vždy vše dobře dopadne. A jestli to dobře nedopadlo, tak potom ještě není konec“.

Václava Zamazalová

Mgr. Václava Zamazalová je tajemnicí České sekce INSEA a působí jako výtvarná pedagožka.

Editorial, taktéž zvaný **úvodní slovo**. Nerovná se pojmu úvodník, často je s ním zaměňován. Jde o sdělení programových cílů redakce, první článek v časopise. Šéfredaktor či známá osobnost se obrací ke čtenářům. Píše o tom, co je v čísle periodika obsaženo, nebo píše úvahu na aktuální téma, nebo jde úvodní slovo osobnosti či její zkušenost nebo příběh ze života.

Úvodník je typ žurnalistického textu, ve kterém se jeho autor snaží, aby se čtenář ztotožnil s názorem (funkce získávací), anebo aby čtenář něco dělal čili podnikl nějakou akci. Jedná se o úvahový text, ve kterém se autor zabývá významnými událostmi společenského dění. Je v něm použita věcná argumentace, která je zasazena do kontextu dané situace.[1][2] Často se plete a je zaměňován s pojmem editorial.

JEDNÁNÍ VÝBORU A KONTROLNÍ KOMISE ČESKÉ SEKCE INSEA

13. 2. 2020 se sešel výbor České sekce INSEA a její kontrolní komise. Jednání výboru hostila katedra výtvarné výchovy PdF Univerzity Palackého v Olomouci. Během jednání výboru byl mimo jiné projednán a připraven plán aktivit na druhé pololetí školního roku, zejména série akreditovaných seminářů s diskusemi na téma kvality ve výtvarné výchově nebo seminář akreditovaný ve spolupráci s platformou Fresh Eye. Bohužel mnohé z plánů jsme nakonec museli odsunout na další školní rok…

… a některé nové jsme projednávali na on-line setkání výboru a kontrolní komise, jež se uskutečnilo 18. května 2020.

REFLEKTUJME SPOLEČNĚ VÝUKU VÝTVARNÉ VÝCHOVY BĚHEM PANDEMIE KORONAVIRU! POZVÁNÍ K ÚČASTI NA MEZINÁRODNÍ KONFERENCI ČESKÉ SEKCE INSEA

POZVÁNÍ PŘEDSEDKYNĚ ČESKÉ SEKCE INSEA

Vážení přátelé,

opatření proti šíření koronaviru změnila takřka ze dne na den naše životy. V mnoha zemích došlo k uzavření škol, muzeí, galerií a divadel, k pozastavení kulturních akcí a omezení společenského života. Učitelé výtvarné výchovy byli postaveni před výzvu naložit s touto novou situací, zůstat v kontaktu s žáky a podpořit je v jejich samostatném studiu. Mnozí stáli před úkolem komunikovat význam výtvarné výchovy, která mnohde zůstala upozaděna. Kulturní instituce a muzejní a galerijní pedagogové stáli před otázkou, jak zůstat v kontaktu s publikem v pozměněných podmínkách a jak prezentovat kulturní dědictví a umění v situaci, kdy byl kulturní život ochromen. Dosud spíše odmítané distanční vzdělávání a virtuální komunikace se staly často jedinou možností, jak dál vyučovat výtvarnou výchovu nebo jak zprostředkovávat umělecké sbírky a výstavy.

Koronavirus nám ukázal – a stále ukazuje –, že lidé nemají svět pod kontrolou. Dopady na životy a zdraví lidí nebo na ekonomiku jsou devastující, přesto je každá krizová situace také příležitostí k zamyšlení, vnitřní proměně a vynalézání nových způsobů, jak žít, komunikovat, vyučovat. Stali jsme se svědky situace, kdy se naše plány a zavedené způsoby života – zdánlivě stálé a pevné – rychle rozpadají. Poznali jsme, jak křehká je civilizace. Dokážeme se z této situace poučit? Můžeme se připravit na případné příští krize? Existují opěrné body, o něž se můžeme v budoucnu opřít? Naučila nás současná krize něco nového o člověku, o síle mezilidského sdílení, o smyslu umění a významu výtvarné edukace? Dokážeme z krize vyjít moudřejší?

Reflektujme prožitou krizi společně a prostřednictvím sdílené zkušenosti hledejme cesty k poučení, metodické inspiraci a k návratu ke smyslu našeho oboru. Vždyť právě umění nám pomáhá zpracovat emoce, reflektovat krize osobní i společenské, nalézat poučení a potřebnou životní hloubku.

Petra Šobáňová

Doc. Mgr. Petra Šobáňová, Ph.D., je předsedkyní České sekce INSEA. Působí jako proděkanka na PdF UP v Olomouci a zástupkyně vedoucího na KVV PdF UP.

ART EDUCATION IN THE TIME OF CORONAVIRUS | REFLECTING ON TODAY, ANTICIPATING TOMORROW

International Virtual Conference

12. – 15. 10. 2020

Dovolte, abychom vás pozvali k účasti na mezinárodní odborné konferenci, jejímž cílem je odborná a didaktická reflexe fungování výtvarné výchovy během pandemie. Konference nabídne sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe, ale také teoretické uchopení toho, co jsme prožili.

K účasti jsou zváni odborníci z oblasti pedagogiky a dalších sociálních a humanitních oborů, učitelé výtvarné výchovy a dalších expresivních oborů, edukátoři muzeí a galerií, umělci nebo představitelé kulturních institucí.

Konference se odehraje výhradně v kyberprostoru a organizátoři vybízejí participanty ke kreativnímu pojetí příspěvků. Webová platforma konferenčního jednání bude aktivní, „živá“ po dobu konání konference a po jejím skončení zůstane dále využitelným svědectvím o pedagogickém pohledu na pandemii a zdrojem nápadů či pedagogických podnětů.

Konference je zdarma, aktivní i pasivní účastníci se musejí registrovat a na základě registrace obdrží další potřebné informace a bude jim umožněn přístup do diskusního fóra konference.

Jednací jazyk konference

Konferenční jednání bude probíhat ve 3 jednacích jazycích: angličtině, češtině a slovenštině. S ohledem na mezinárodní charakter konference preferujeme anglický jazyk.

Publikování příspěvků

Příspěvky budou publikovány na stránce konference, a to dvěma způsoby: jednak na hlavní konferenční stránce s přehledem všech řečníků, jednak na stránce s textovými příspěvky (v elektronickém sborníku příspěvků).

Pokud v budoucnu organizátoři přistoupí k přípravě tištěné publikace, budou vybrané autory individuálně oslovovat. Autoři při registraci uvedou, zda souhlasí s tím, aby jejich příspěvky zůstaly na stránce konference zavěšeny i do budoucna.

Publikovat lze jen příspěvky, jejichž kvalitu kladně posoudí vědecký výbor konference. Je třeba dbát jak na kvalitu textu a dodržení šablony, tak na kvalitu obrazového materiálu. Autoři zodpovídají za vypořádání autorských práv k fotografiím nebo jiným materiálům, nepřípustné je plagiování.

Odevzdání příspěvků

Po registraci budete informováni o způsobu odevzdání příspěvků. Kompletní příspěvky se všemi doprovodnými materiály v doporučených formátech je třeba dodat do 20. září 2020. Po tomto datu již jejich zveřejnění na webu konference nebude možné.

Jaké typy příspěvků akceptujeme?

Příspěvky mohou mít různou podobu, vždy je však třeba dodat název a anotaci v doporučeném rozsahu max. 900 znaků včetně mezer a dále fotografii autora. Lze se zúčastnit s více příspěvky, registraci je pak třeba provést tolikrát, kolik je příspěvků. Tyto důležité údaje poslouží organizátorům při přípravě webové platformy. Pokud příspěvek tvoří více autorů, každý se musí registrovat zvlášť a do anotace uvede, že je spoluautorem.

Typy příspěvků:

1. Klasické konferenční vystoupení ve formátu předtočeného videa. Doporučená délka přednášky max. 20 min. Akceptovatelné formáty viz dále; lze dodat také pouze odkaz na video nahrané na některém z běžných úložišť (např. YouTube).

2. Vizuální prezentace v podobě obrazového materiálu s textovými popisky. Organizátorům je třeba dodat fotografie nebo video s textovým doprovodem; příspěvek bude mít podobu galerie. Akceptovatelné formáty viz dále.

3. Textový příspěvek v podobě případové studie s příkladem dobré praxe nebo zajímavého projektu, který nabízí inspiraci pro výuku na dálku a který reflektuje způsoby, jimiž konkrétní pedagog nebo instituce reagovala na krizovou situaci. Studie mohou pojednávat o vlastním projektu autora nebo o projektu jiných autorů nebo institucí. Je žádoucí text doplnit obrazovou přílohou a je třeba využít šablonu příspěvku,

viz dále. Fotografie je třeba zaslat zvlášť v doporučených formátech, viz web konference.

4. Textový příspěvek jiného typu, který např. teoreticky reflektuje prožitou krizi a význam výtvarné výchovy a umění, zamýšlí se nad vybranými problémy distanční výuky výtvarné výchovy a virtuálního fungování kulturních institucí nebo poukazuje na vybrané problémy, jimž je třeba věnovat pozornost (rizika distanční výuky výtvarné výchovy, dostupnost technologií a sociální nerovnost, přístupnost digitálních nástrojů a obsahů žákům se speciálními vzdělávacími potřebami apod.). Je třeba využít šablonu příspěvku, viz dále.

5. Workshop, který zájemcům např. prakticky ukáže nástroje vhodné k výuce na dálku, demonstruje způsoby komunikace s žáky, motivování k tvorbě a způsoby prezentace výsledků. Může jít o libovolnou kombinaci různých formátů, např. videa a doprovodných materiálů ke stažení (např. pracovních listů). Je možné využít také vhodný konferenční videosystém (např. Zoom); příprava je však plně v rukou autora workshopu.

Pokud autor zvolí „živou“ formu setkání, je třeba pamatovat na stanovení přesného času konání a explicitní uvedení časového pásma. Případný živý stream doporučujeme nahrávat, aby byl přístupný i po skončení workshopu. Workshop je veden lektorem, který aktivizuje účastníky a vybízí je k participaci.

Umělci se mohou rovněž zúčastnit nějakou participativní akcí, např. happeningem nebo nějakým kolaborativním uměleckým dílem. Tento typ aktivní účasti spadá pod kategorii „workshop“.

Šablona textového příspěvku

Šablonu lze najít na konferenčním webu; pokud plánujete vytvořit případovou studii, držte se kromě obecných pokynů také níže uvedené šablony pro případovou studii.

Šablona případové studie:

Cílem případových studií je sdílení příkladů dobré praxe, hledání možností, jak vyučovat výtvarnou výchovu v krizových situacích, které se mohou v budoucnu opakovat.

Studie by měly ukázat dále využitelné přístupy a strategie, mohou také varovat před riziky, odpovědět na otázku, zda je žádoucí přecházet na využití digitálních platforem a nástrojů a doporučit ověřené řešení komunitě pedagogů.

Měly by pomáhat k hledání nových a využitelných cest pro budoucnost výtvarné výchovy.

Struktura případové studie:

1. Název a anotace

2. Kontext (například škola, galerie, univerzita apod., nastínění situaci, na kterou projekt reaguje, specifika dané země a regionu, popis situace, která v místě panovala apod.)

3. Pro koho byl projekt nebo daný pedagogický přístup určen? (Například žáci určité školy, studenti, publikum galerie apod.)

4. Cíle a obsahy projektu nebo představovaného didaktického prostředku či přístupu (Jakého učiva se projekt týkal? Zaměřoval se na iniciaci výtvarné produkce, nebo se zaměřoval na recepci vizuálních obsahů? Apod.)

5. Popis řešení, využitých metod, použitých digitálních nástrojů, popis výsledku (nejlépe s obrazovým doprovodem)

6. Reflexe projektu, reakce jeho uživatelů, zpětná vazba od rodičů žáků, komunity apod.

7. Závěr kazuistiky

(Postřehy k tématu možností vyučování výtvarné výchovy na dálku, kritické zhodnocení využité distanční formy a konkrétních digitálních nástrojů, kritické postřehy, pokus o sumarizaci a zhodnocení, vlastní postřehy k problému výuky výtvarné výchovy na dálku. V čem nás tato situace inspirovala? Co jsme objevili nového? Co jsme naopak ztratili? Jaké z metod jsou do budoucna dál využitelné? Je možné vyučovat výtvarnou výchovu plnohodnotně touto cestou?)

Při psaní případové studie se držte rovněž obecných pokynů pro autory, viz šablona textového příspěvku zveřejněná na webu konference.

Navštivte webové stránky konference:

https://www.inseaconference.com/

POSLEDNÍ ROZLOUČENÍ S DOC. PAVLEM ŠAMŠULOU

Je tomu jen něco málo přes rok, co se oborová obec výtvarné výchovy a společenství České sekce INSEA loučila s výjimečnou osobností výtvarného pedagoga a malíře prof. Jaroslava Brožka (*1923 – †2019). Žel bohu jsme nuceni se po krátkém čase rozloučit a vzpomenout na další nezapomenutelnou osobnost oboru i našeho sdružení – **doc. PaedDr. Pavla Šamšulu, CSc.** (*19. 1. 1943 – †11. 2. 2020), kterého lze právem považovat za jednu z nejvýraznějších osobností výtvarné výchovy minimálně tří uplynulých dekád přelomu 20. a 21. století.

Profesní život Pavla Šamšuly byl, mimo jiné, spojen s dlouholetým angažmá v České sekci INSEA, v níž postupně vykonával funkce člena předsednictva (1977–1981), tajemníka (1981–1985), místopředsedy (1990–1992) a v jednom funkčním období také předsedy (1985–1990). Není bez zajímavosti, že právě období osmdesátých let bývá často považováno za „zlaté období“ ČS INSEA, neboť právě v této dekádě se sdružení mohlo chlubit nejen mimořádně početnou členskou základnou, ale také množstvím realizovaných reprezentativních konferenčních a sympoziálních akcí.

Za mnohé lze uvést například Zvíkov (1984) – Nové pohledy na přípravu výtvarných pedagogů, Visalaje (1985) – Nové podněty výtvarné kultury pro výtvarnou výchovu, Bratislava (1986) – Posílení vlivu estetické výchovy při výchově mladé generace, České Budějovice (1988) – Proměny výtvarného umění a jeho místa ve světě člověka, zvláště dětí a mládeže a Olomouc (1989) – Výtvarná výchova a hmotná kultura.

Pavel Šamšula maturoval na gymnáziu v Hořovicích v roce 1959. V letech 1959–1964 studoval učitelství matematiky a výtvarné výchovy na Pedagogickém institutu v Brandýse n.L., později opětovně transformovaném na PedF UK, na které v roce 1972 absolvoval postgraduální studium.

Po vysokoškolských studiích pedagogicky působil například na ZDŠ Nové Město pod Smrkem v okrese Liberec (1964–1967), ZDŠ Stříbrná Skalice a LŠU Kostelec nad Černými lesy (1967–1977).

Jako vysokoškolský učitel začal působit v roce 1977, kdy byl přijat na katedru výtvarné výchovy PedF UK v Praze. V roce 1982 složil rigorózní zkoušku a obhájil kandidátskou práci s názvem Umění jako předmět výchovy. Počátkem roku 1989 byl jmenován docentem pro obor teorie výtvarné výchovy.

Na pražské katedře výtvarné výchovy působil až do svého odchodu do důchodu v roce 2013 a byl jmenován emeritním docentem pracoviště.

Za šestatřicetileté působení na KVV PedF UK vykonával celou řadu funkcí – tajemník katedry (1981–1985), zástupce vedoucího katedry (1985–1987), vedoucí katedry (1987–2010). Byl také členem vědecké rady fakulty a vykonával akademickou funkci proděkana Pedagogické fakulty UK v Praze pro oborová studia (1991–1994) a zastával též pozici školitele doktorských studií. Možná právě poslední zmíněnou položkou, která alespoň částečně vyzdvihuje Šamšulův snad největší odkaz jeho profesní kariéry – vedení studentů – jeho práci zajišťuje budoucí kontinuitu.

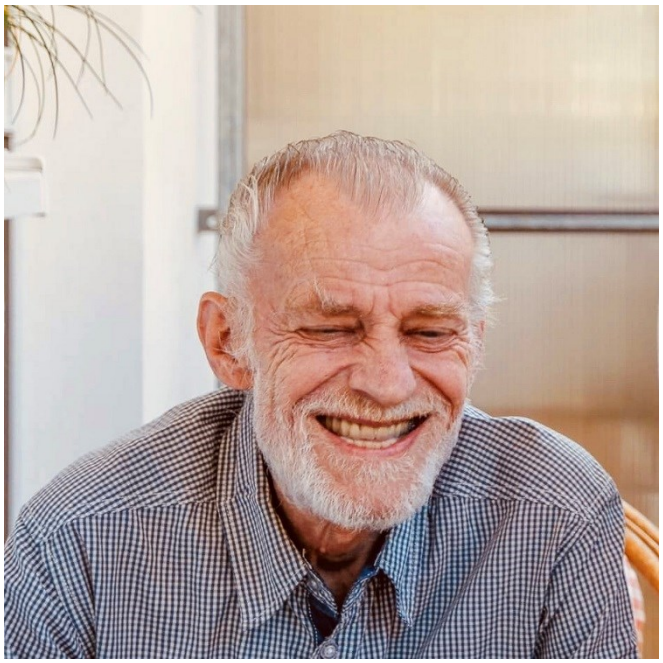

Pavel Šamšula, Kostelec nad Černými lesy, 2016; foto Michal Filip

Jak vyplývá z přehledové studie s názvem Dvacet let doktorských studií výtvarné výchovy (Šamšula, 2013) otištěné v periodiku Výtvarná výchova, její autor dovedl k úspěšné obhajobě jedenáct postgraduálních absolventů doktorského studia výtvarné výchovy. Mnozí z nich působili či dodnes působí na akademických půdách či ve významných kulturních institucích a podílejí se tak na dalším rozvoji oboru a s ním pevně svázaných aspektů kultury. V chronologickém sledu dle roku obhajoby jsou to tito: Vladimír Valeš, Kateřina Ebelová, Jaroslav Bláha, Tomáš Pavlíček, Jaroslav Polanecký, Karolina Woolf, Erika Landischová, Jan Šmíd, Kateřina Linhartová, Aleš Pospíšil a Michal Filip.

V rámci kratičkého textu nelze zmínit všechny odborné funkce či zásluhy Pavla Šamšuly o obor výtvarná výchova, je však nutné zmínit například jeho nemalý podíl na uchování nejstaršího tištěného periodika oboru – Estetické, resp. Výtvarné výchovy, jejichž byl dlouholetým členem redakčních rad a v letech 1997–2015 předsedou a výkonným redaktorem v jedné osobě. V dobách transformace vydavatelství SPN (1991) byl také jedním z iniciátorů, kteří v rámci výše zmíněné tiskové kontinuity vytvořili „samizdatové“ cyklostylované číslo časopisu.

Z jeho publikační činnosti zasluhují pozornost zejména dvoudílná skripta Didaktika výtvarné výchovy I., II. (napsaná s H. Hazukovou v několika vydáních), učebnice Výtvarná výchova v 7. a 8. ročníku ZŠ, Průvodce výtvarným uměním I. –IV. (ve spolupráci s J. Adamcem, J. Bláhou a J. Hirschovou) a řadou metodických publikací, např. Obrazárna v hlavě a v neposlední řadě také mnoho desítek odborných článků a studií publikovaných nejčastěji v jeho „domovské a léta opečovávané" Výtvarné výchově.

V osobě doc. Šamšuly náš obor ztrácí mimořádnou osobnost, která pro výtvarné vzdělávání v našich zemích vykonala mnohé. Ani ten nejlepší z výčtů profesních výsledků vzpomínaného však nemůže plně postihnout zejména jeho práci s žáky a studenty všech stupňů sféry vzdělávacího systému. Právě mimořádně profesionální, ale přátelské, otevřené a vždy podporující jednání Pavla Šamšuly se svými svěřenci je to, na co budou mnozí navždy vzpomínat.

Vážíme si toho, že doc. Šamšula byl do posledních chvilek svého života s Českou sekcí INSEA v kontaktu, aktivně se zajímal o dění ve sdružení a naší činnosti za poslední období fandil. Jeho podpora nám bude velmi chybět. Za komunitu České sekce INSEA si dovolujeme za vše poděkovat a dodat, že nikdy nezapomeneme!

Poslední rozloučení s doc. Pavlem Šamšulou se konalo v pátek 21. 2. 2020 v Českém Brodě.

Aleš Pospíšil

PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D., je místopředseda České sekce INSEA a působí na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

OHLÉDNUTÍ ZA VÝSTAVOU ARTEDUCO INSEA PLZEŇ 2019

Katedra výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni vydala katalog k výstavě *ARTEDUCO*, která se konala v plzeňském DEPU2015.

Výstava byla důležitou součástí programu konference České sekce INSEA v Plzni 2019. V industriálním prostoru DEPO2015 se v letních měsících loňského roku (17. 6. – 4. 8. 2019) setkala díla umělců působících na pedagogických fakultách, případně vysokých uměleckých školách u nás i v zahraničí. Rozlehlý výstavní prostor umožnil prezentovat díla malých i velkých formátů, plošného, prostorového i časoprostorového charakteru. Instalace propojila vystavená díla také s texty umělců, v nichž reflektovali své zkušenosti s tvorbou uměleckou i pedagogickou.

„Umělci měli vybrat a prezentovat ze své tvorby takové dílo, které bylo podníceno pedagogickou činností nebo mělo ohlas u širší veřejnosti či by mohlo na širší veřejnost působit. Zároveň toto dílo mělo reprezentovat tvorbu daného autora. K vybranému dílu pak bylo vhodné připojit krátký doprovodný reflektivní text, v němž se autor pokusil vyjádřit svou zkušenost s propojováním tvorby umělecké a pedagogické. Měl se pokusit zhodnotit přínosy či rizika tohoto spojení. Umělci si tak kladli otázky: Ubírá mi pedagogická činnost sílu, kterou bych mohl věnovat umělecké tvorbě, nebo naopak mě nabíjí? Existuje v mé tvorbě dílo, o kterém se domnívám, že bylo podníceno pedagogickou činností? Případně využil jsem výsledků své tvorby ve výuce? Zaujalo některé z mých děl studenty? Vytvořil jsem někdy dílo, které zaujalo širší veřejnost?" (Věra Uhl Skřivanová)

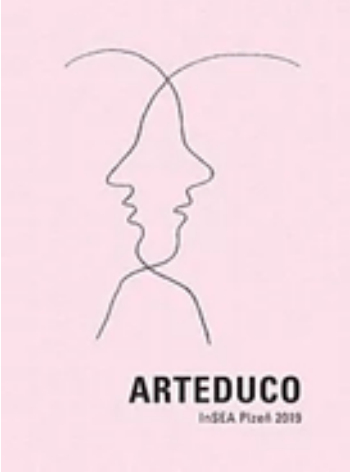

Přebal katalogu k výstavě ARTEDUCO, který vydala Katedra výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni

„Sestava byla tak, jak bylo potřeba pro tento účel – různorodá a kvalitní. Byla tak demonstrována myšlenka, že výměna vizuálních názorů má být bohatá, ne meinstreemováčoidně nudná, jak často bývá zvykem. Vzhledem k hojné účasti konferujících na vernisáži výstavy lze doufat, že to mohlo vnést i do duší učitelů semínko pochybnosti, co vlastně učit? Zda není nejlepší, když budeme především zvědaví na to, co vyplyne přímo z duší žáků. Svět může být bohatý, když se umí naslouchat tomu, co se v duších mladých lidí děje a umí se pomoci tomu, aby měli odvahu a zkušenosti přivést to na svět." (Kurt Gebauer)

„Výstavní prostor pro výstavu Arteduco byl tvořen pouze panely po obvodu obdélníkového půdorysu. Vznikl tak čistý otevřený prostor uprostřed industriální architektury z 30. let minulého století, ve které byly až do roku 2014 ústřední dílny plzeňských dopravních podniků. Dnes kreativní zóna DEPO2015. Pro výstavu Arteduco bylo vybráno celkem 54 uměleckých děl." (Stanislav Poláček)

Svá díla vystavili Kurt Gebauer, František Hodonský, Barbara Benish, Rudolf Podlipský, Stanislav Poláček, Magdalena Jetelová, Tomáš Hrůza, Enrique Leal, Martin Raudenský, Helena Blašková, Vilma Brzezinová, Karolína Včelišová,

Petra Vargová, Martin Velíšek, Aleš Svoboda, Jitka Svobodová, Margita Titlová Ylovsky, Vladimír Franz, Miroslav Hašek, Lenka Wilhelmová, Vladimír Havlík, Robert Buček, Marie Meixnerová, Mária Hromadová, Zuzana Hromadová, Veronika Rónaiová, Martin Kratochvíl a Leona Kubišová.

Katalog obsahuje slovo kurátorů, reflektivní texty vystavujících autorů a fotodokumentaci jejich děl. Nabízí rovněž zajímavé fotografické pohledy do instalace v plzeňském alternativním kulturním centru DEPO2015. Texty i obrazy jsou důkladnou dokumentací výstavy s ojedinělou koncepcí. Katalog tak může i do budoucna otevírat dialog o tom, jaké souvislosti lze nacházet mezi činností umělce a pedagoga, a přispět k deskripci umělecko-pedagogických přístupů významných osobností české výtvarné scény.

Monika Plíhalová

Mgr. Monika Plíhalová je členkou kontrolní komise České sekce INSEA a působí na Katedře výtvarné výchovy a kultury Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni.

UHL SKŘIVANOVÁ, Věra & Stanislav POLÁČEK. *ARTEDUCO InSEA PLZEŇ 2019*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 2019. 144 s. ISBN 978-80-261-0896-2.

Odkaz ke stažení zde.

ZPRÁVY ZE SVĚTOVÉ KOMUNITY INSEA

Níže přinášíme aktuální výzvy a změny programu související se současnou pandemií COVID-19.

ZMĚNA TERMÍNU KONÁNÍ EVROPSKÉHO KONGRESU InSEA V ANDALUSKÉ BAEZE

Being Radical *Být radikální*

Making is *Tvorba je*

Art and Education *umění i výchova*

Vzhledem k aktuální globální situaci způsobené pandemií koronaviru COVID-19, se organizátoři evropského kongresu InSEA, jehož uskutečnění bylo plánováno na 6. – 9. července 2020 v Baeze (Španělsko), rozhodli nejprve prodloužit termín registrace early bird i termín zasílání příspěvků do 31. května 2020. Tento čas si dali také na sledování vývoje pandemie a vyřčení konečného verdiktu, zda konference tváří v tvář v červenci skutečně proběhne či nikoliv. Alternativním plánem byla konference virtuální, o níž se organizátoři na webových stránkách kongresu zmiňovali. Konkrétní plán a postup jsem se dozvěděli v květnu a informovali o něm na našem facebookovém profilu. Organizátoři se nakonec rozhodli konání kongresu přesunout do roku 2021.

PREZIDENT INSEA O AKTUÁLNÍ SITUACI

„Je mi líto, že vás musím informovat o tom, že plánovaný Evropský regionální kongres ve Španělsku musel být odložen. Organizační výbor, světová rada a Výkonná rada projedná v nejbližší době nový vhodný termín.

Latinskoamerický regionální kongres (Peru, listopad 2020) musel být rovněž odložen. Úzce spolupracujeme s organizátory obou akcí s cílem zajistit nové termíny na rok 2021. Více podrobností v příštím e-newsletteru.“

Glen Coutts

Draw Closer InSEA Members ...
CREATE >SHARE >FEEL >MAKE > COLLABORATE> DO > MAIL> SEND > POST >
join us at
www.insea.org
InSEA

InSEA
Draw Closer InSEA members ...
CREATE >SHARE >FEEL >MAKE >
COLLABORATE> DO > MAIL> SEND > POST >
#inseadrawcloser
At a time when governments in almost every country are advising 'social distancing', we are advocating 'drawing closer' in a sensitive and creative way. Our digitally connected world can enable us to work together, collaborate, create and share our thoughts and feelings about the role of art in education and, more broadly, in society.
We in InSEA would welcome ways to learn from and share these model projects with members of the InSEA community. We want to encourage our members to collaborate in these times of 'social distancing...'Please use this space (Facebook, Instagram and Twitter) to share your thoughts, words, drawings, photos, paintings, videos or whatever, on the theme of drawing closer...
If you like what we are doing, join us at
www.insea.org
Thank you for all of your contributions to art education!
InSEA World Council, 17 March 2020
CREATE >SHARE >FEEL >MAKE >
COLLABORATE> DO > MAIL> SEND > POST >

DRAW CLOSER

Světová organizace InSEA reaguje na současnou globální situaci pozvánkou DRAW CLOSER adresovanou všem členům InSEA. Níže přinášíme plný text výzvy.

POZVÁNKA. POJĎME SE PŘIBLÍŽIT…

V současné době, kdy vlády téměř v každé zemi doporučují „sociální distancování“, vyzýváme všechny členy InSEA k citlivému a tvůrčímu „přibližování“. Náš digitálně propojený svět nám umožní spolupracovat, tvořit a sdílet naše myšlenky a pocity o úloze umění ve vzdělávání a obecněji ve společnosti.

InSEA byla vždy organizací, v jejímž čele stáli samotní členové. Vždy nám záleželo na umění, výchově a každém z nás. V této obtížné době je důležité více než kdy jindy, abychom společně tvořili a sdíleli pozitivní zprávy, stejně tak jako inspirující strategie a nápady, jak zůstat se studenty v kontaktu i v době, kdy jsou školy zavřené.

Máme velmi aktivní kanály sociálních sítí (Facebook, Instagram a Twitter) a proto vyzýváme naše členy, aby vyjádřili své nápady na „přibližování“ a sdíleli je pomocí těchto platforem. Svůj nápad můžete sdělit jen pár slovy, kresbou, fotografií, videem nebo jiným vámi preferovaným médiem. Zapojte svou fantazii a pomozte nám vytvořit digitální ukázku pedagogů výtvarné výchovy, jak k sobě i v této globálně nelehké situaci nacházejí cestu.

Pevně věříme, že naši pozvánku přijmete a společně tak světu ukážeme kolektivní sílu, jež má výchova uměním.

TVOŘTE > SDÍLEJTE > PROŽÍVEJTE > SPOLUPRACUJTE > DĚLEJTE > POSÍLEJTE POŠTOU > POSÍLEJTE EMAILEM > ZAVĚŠUJTE NA SOCIÁLNÍ SÍTĚ

#inseadrawcloser

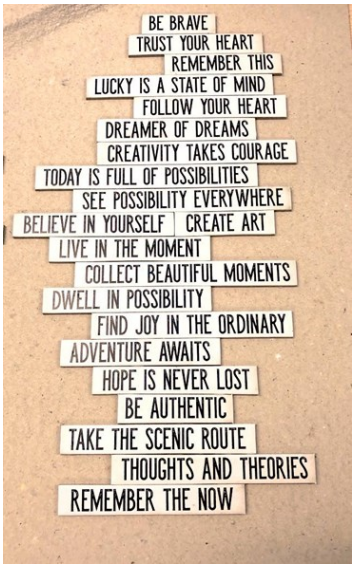

A zde jsou příklady reakcí na pozvání: od Susan M. Coles (první dva) a Anne-Louise Quinton (dva obrázky dole).

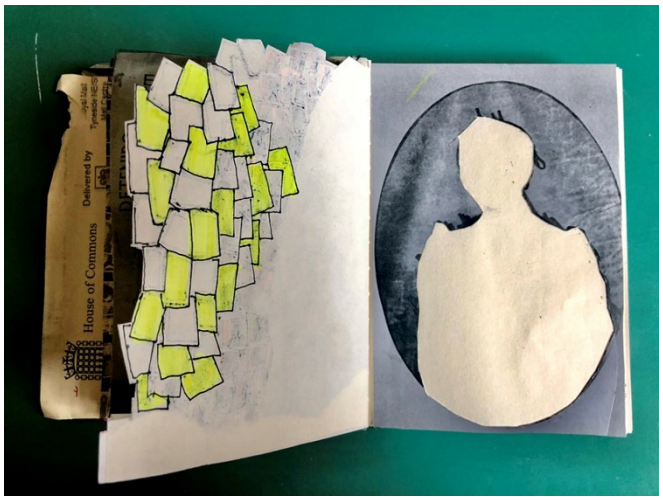

VÝZVA PRO VŠECHNY ČLENY INSEA

Mezinárodní týden uměleckého vzdělávání 25. – 31. května 2020

Pomozte vytvořit nezapomenutelnou oslavu výtvarné výchovy ve všech jejích projevech. Nikdy v minulosti nahrálo umění a výtvarná výchova důležitější roli. Společně tak můžeme prostřednictvím InSEA světu ukázat, co výtvarná výchova dokáže. K účasti vyzývám všechny členy. Sdílejte prosím tuto výzvu se svými kolegy, studenty a přáteli ...

Od roku 2012 se InSEA, oficiální partner UNESCO (Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu), účastní Mezinárodního týdne uměleckého vzdělávání. Současná globální situace nám umožnila vidět, jak umění dokáže propojovat lidi na celém světě. Doufáme, že i letošní výzva bude mít právě takový efekt. Naším tématem je *Be Radical* (odkazujeme tak k tématu *Being Radical* chystaného evropského kongresu InSEA ve Španělsku).

Zadání zní stručně: vytvořte umělecké dílo vztahující se k tématu *Be radical*, použít můžete jakékoliv médium, své dílo vyfotografujte a zašlete na adresu: moreartnotless@insea.org

Umělecké dílo můžete zveřejnit také na Twitteru s hashtagy #moreartnotless #inseadrawcloser nebo na InSEA Facebook Group.

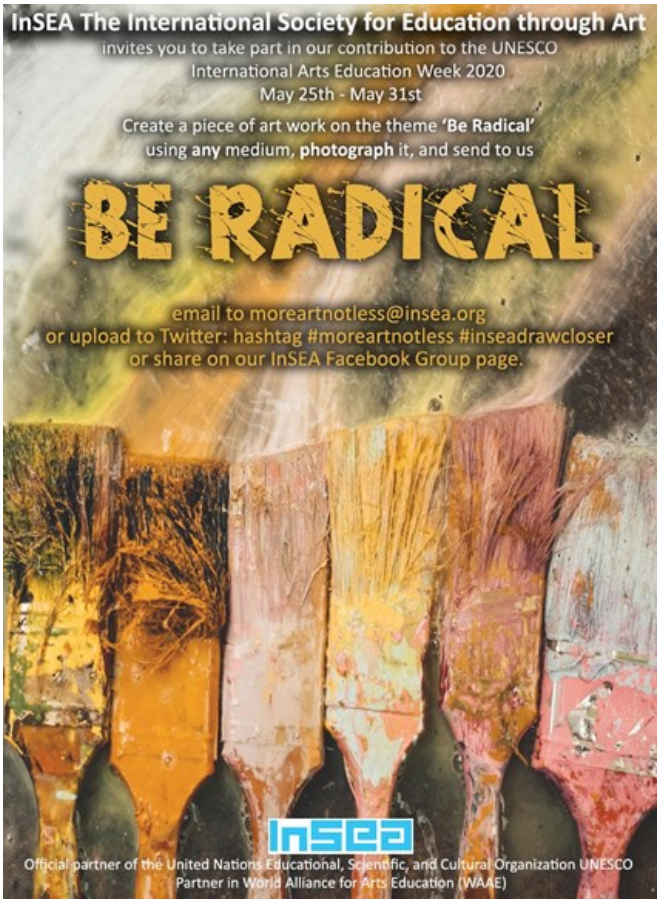

Česká sekce INSEA podporuje Mezinárodní týden uměleckého vzdělávání a v období 25. – 31. května 2020 na své facebookové stránce vyzývá k účasti na této aktivitě světové komunity výtvarných pedagogů. V příštím čísle Listů vám přineseme ukázky sdílených příspěvků.

Výzva Světové aliance pro umělecké vzdělávání | World Alliance for Arts Education (WAAE)

WAAE vyzývá umělecké pedagogy a umělce, aby se podělili o své profesní zkušenosti a přispěli tak do virtuálního prostoru aliance (*gallery and performance HALLS*). Prosím, zašlete nám na adresu aiea2000@yahoo.es odkaz na váš projekt; performance a umělecká díla určená pro vzdělávání.

V prostoru cyHALLS zveřejníme vaše projekty a aktivity v oblasti uměleckého vzdělávání.

Více na: https://www.waae.online/news/open-call-for-virtual-space-in-waae

Ilustrační fotografie projektu WAAE; foto archiv WAAE

Přehled zpráv připravila Jana Jiroutová.

Jana Jiroutová, M.Phil., Ph.D., působí na Katedře výtvarné výchovy PdF UP v Olomouci a je členkou výboru České sekce INSEA.

CALL FOR PAPERS

UNIVERZITNÍ GALERIE – TRADICE, VÝSTAVNÍ PRAXE A EDUKAČNÍ POTENCIÁL

Katedra výtvarné kultury PdF Univerzity Hradec Králové si Vás dovoluje pozvat na mezinárodní odbornou konferenci konanou ve dnech 10. – 11. listopadu 2020.

Místo konání:

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby
Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové
Pivovarské náměstí 1244/1
Hradec Králové 3
500 03

Vysoké umělecké školy a mnohé univerzity si postupně vybudovaly tradici galerií, v nichž dávají v současné době prostor k prezentaci nejen svým studentům uměleckých a umělecko-pedagogických oborů a jejich pedagogům, ale mnohdy také významným a inspirativním českým i zahraničním umělcům. Univerzitní galerie mají v systému kulturních institucí bezesporu unikátní postavení – do značné míry mají potenciál formovat a učit prezentaci vlastních děl nové generace výtvarných umělců. Každá z univerzitních galerií je unikátní – svým typem, formou výstav, prostorem, výstavní praxí i kurátorskou činností. Z odborného hlediska však nebyla doposud tomuto typu galerií a výstavních prostor věnována širší pozornost.

Cílem konference je upozornit na význam univerzitních a vysokoškolských galerií jako prvotního prostoru, v němž se studenti uměleckých a výtvarně-pedagogických oborů učí prezentovat svá díla; zkouší, jak funguje galerijní provoz a jaká úskalí přináší kurátorská činnost; snaží se naučit, jak k těmto novým výzvám přistupovat. Zároveň chceme otevřít odbornou diskuzi na téma vlastní koncepce a strategického plánování budoucího rozvoje těchto galerií, odborného kurátorského zajištění, které by mělo mít za úkol pozvednout prestiž těchto institucí a rozšířit záběr výstavního programu s ohledem na aktuální přístupy v tvorbě umění a jeho prezentaci. Doposud velmi málo víme o tom, jaká jsou kritéria na provoz univerzitních galerií, jaká je jejich tradice a jak je realizován jejich výstavní program. Není obecně známo, zda tento typ galerií naplňuje také edukační potenciál – především v případě galerií fungujících v rámci výtvarných oborů pedagogických fakult, jaký je podíl studentů na provozu konkrétních galerií a jaká je role kurátora v univerzitní galerii. Zda jsou tyto galerie schopny vést mezioborový dialog mezi studentskou tvorbou a aktuální uměleckou scénou a jak reflektují nové trendy galerijní praxe.

Vítané tematické okruhy pro příspěvky

Galerie pedagogických fakult/ Galerie uměleckých vysokých škol/ Univerzitní galerie

Univerzitní galerie jako prostor mezioborového dialogu

Tradiční studentské přehlídky

Propagace studentských a univerzitních galerií

Každodenní galerijní praxe

Role kurátora školní/univerzitní galerie

Alternativní studentské galerie – zásahy studentů do veřejného prostoru

Edukační činnost univerzitních galerií a její využití v rámci pedagogických praxí

Edukační potenciál univerzitních galerií/ Univerzitní galerie jako prostor pro edukaci

Příprava studentů v oblasti sebeprezentace a prezentace vlastních autorských děl (kurátorská činnost jako součást studia)

Konferenčním jazykem je čeština, slovenština a angličtina.

Přihlášení příspěvku na konferenci:

Abstrakty příspěvků v rozsahu maximálně 1000 znaků pro příspěvek o délce 20 minut s uvedením jména a titulu posílejte na email: unigalerie2020@gmail.com do **31. srpna 2020**.

Vítány jsou i příspěvky prezentované formou posterů.

Vyrozumění o přijetí příspěvku na konferenci Vám bude zasláno do **13. září 2020**.

Organizační výbor si vyhrazuje právo výběru příspěvků na základě zaslaných anotací.

Konferenční poplatek je 200 Kč.
Pro členy INSEA je konferenční poplatek 150 Kč.

Harmonogram

31. 8. 2020 přihlášení k aktivní účasti na konferenci

13. 9. 2020 vyrozumění o přijetí příspěvku na konferenci

10. – 11. 11. 2020 konání konference

18. 12. 2020 odevzdání příspěvků v písemné formě (podmínka pro aktivní účast na konferenci)

Výstup konference:

Hlavním publikačním výstupem konference bude konferenční sborník, která poslouží jako praktický zdroj informací pro odbornou i širokou veřejnost prezentující aktuální stav univerzitních galerií.

V případě dalších dotazů kontaktujte organizátory konference – unigalerie2020@gmail.com.

Za organizátory konference se na Vás těší:

Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.

Mgr. Lucie Tikalová, Ph.D.

Mgr. et MgA. Petra Filipová, Ph.D.

KURT GEBAUER V NÁRODNÍ GALERII

Členové katedry výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni srdečně gratulují prof. Kurtu Gebauerovi k velkolepé výstavě ve Veletržním paláci.

Od 6. 3. 2020 do 27. 9. 2020 probíhá ve Veletržním paláci v Praze retrospektivní výstava šedesáti let tvorby sochaře Kurta Gebauera.

Výstavu spolu se zástupci Národní galerie zahájil dne 5. 3. 2020 ministr kultury Lubomír Zaorálek. Prostor Veletržního paláce doslova vyplnila lidská těla – počet návštěvníků vernisáže byl odhadnut na neuvěřitelných 7500.

Fotografie ze zahájení výstavy Kurta Gebauera v Národní galerii; foto archiv autorky

Pojetí živé figurace sochaře, ale i malíře Kurta Gebauera je jen těžko zařaditelné. *„Pečlivé studie prožívané skutečnosti lidského těla, jednou oslavy radostného života a přírody, jindy bryskní obžaloby společenské absurdity, groteskní, ironické i poeticky smutné, jej řadí mezi velké postavy českého 20. století dalším ztělesněním poetiky malého velkého člověka. Postavy, která nemění dějiny silou, ale vyprávěním, jemným humorem a hlubokou lidskostí.“* (Michal Novotný)

Odkaz na podrobné informace o výstavě: https://www.ngprague.cz/exposition-detail/kurt-gebauer/

Zprávu připravila Věra Uhl Skřivanová.

PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D., je vedoucí Katedry výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni a působí jako členka výboru České sekce INSEA.

Fotografie ze zahájení výstavy Kurta Gebauera v Národní galerii; foto archiv autorky

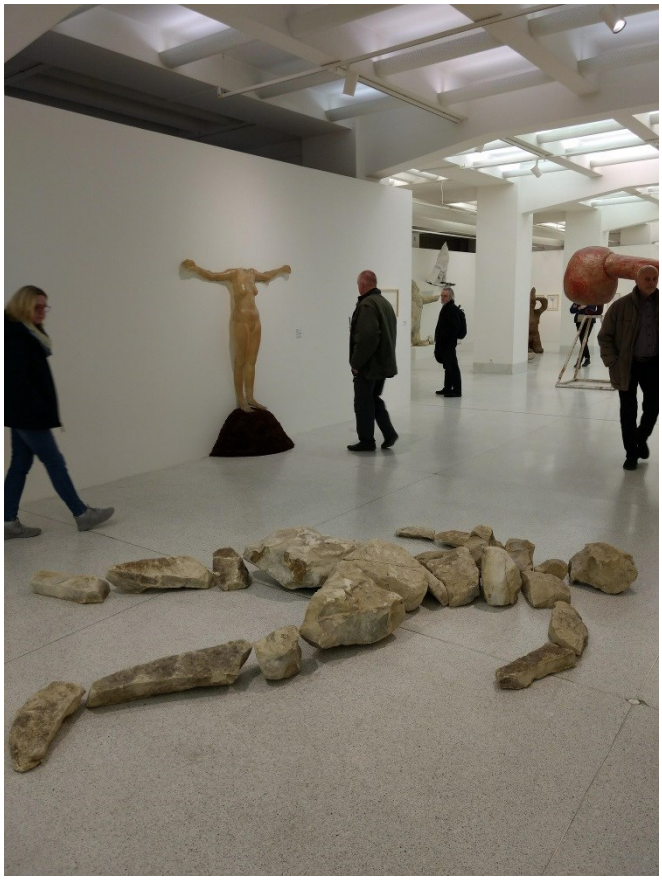

Fotografie ze zahájení výstavy Kurta Gebauera v Národní galerii; foto archiv autorky; pokračování také na další straně

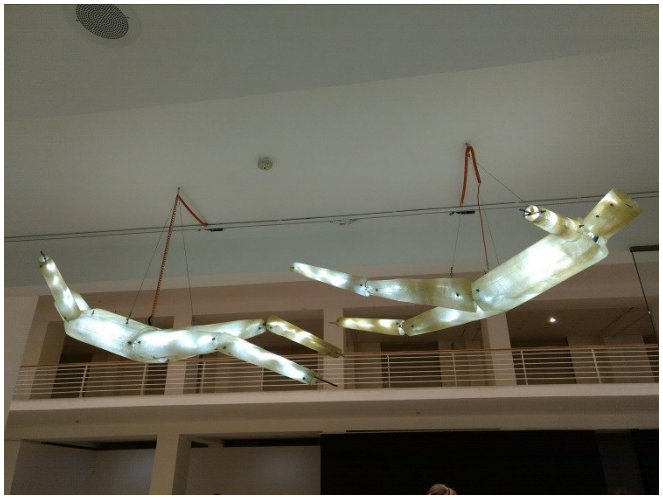

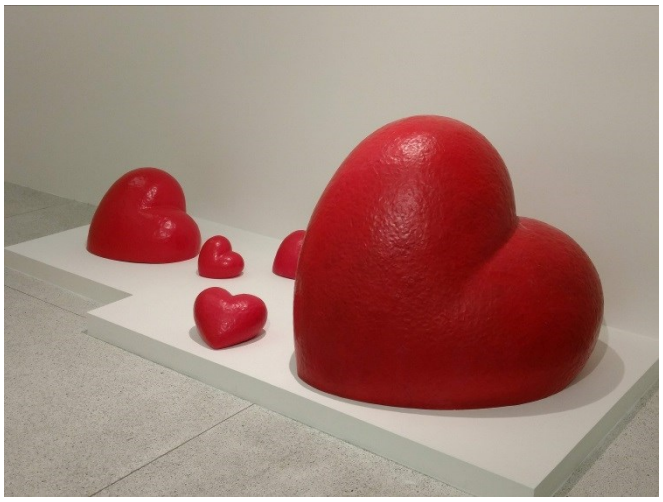

VÝSTAVA KVV PF JU K TŘICÁTÉMU VÝROČÍ SAMETOVÉ REVOLUCE

Nebe vzdálené i blízké.

Věnováno památce Jiřího Stránského

„Naše nesmrtelnost spočívá v naší nezničitelný touze žít, tak jak chcem my a ne někdo jinej, radši s milionem pochybností, jestli je to dobře…“

Jiří Stránský, Zdivočelá země

Ve čtvrtek 26. září 2019 začala výstava členů katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v Galerii Orbis Pictus Europa v Památníku Vojna v Lešeticích u Příbrami. Tento prostor a samotné téma výstavy byly zvoleny v souvislosti s nadcházejícím třicetiletým výročím sametové revoluce.

Pohled do expozice výstavy Nebe vzdálené i blízké; foto archiv KVV PF JU

Památník Vojna coby jeden z mála autenticky dochovaných vězeňských areálů sloužících ve čtyřicátých letech 20. století pro německé zajatce, od roku 1949 jako tábor nucených prací v uranových dolech a poté po dobu deseti let od roku 1951 jako vězení pro politické odpůrce komunistického režimu, je významným mementem i pro současnost.

Právě v letošním výročním roce ztratil český národ jednu ze svých velkých morálních autorit, spisovatele, dramatika a básníka Jiřího Stránského, který byl v táboře Vojna vězněn, a jehož přístup k životu byl a nadále zůstane velmi inspirativní. Přes veškeré hrůzy a neskutečnou krutost, kterou zažil v komunistických vězeních, neztratil naději a vůli a skrze svou literární činnost sděloval pravdivé příběhy o naší nedávné minulosti, u jejichž čtení často tuhne krev.

Plakat k výstavě Nebe vzdálené i blízké; autor Karel Řepa

Připomínal v nich to, co se sám naučil během dlouhých let věznění – odpuštění může přijít až poté, co se viník přizná, proto je důležité nezapomínat ani na oběti, ale ani na viníky.

Jako téma výstavy byl zvolen jeden důležitý detail ze Stránského zážitků – nebe, na které se dlouhou dobu díval pouze přes vězeňskou mříž. *Nebe vzdálené* – tedy nedosažitelná obloha s neustálou drsnou kovovou bariérou, která vyjadřuje nesvobodu jedince; *nebe blízké* – tedy nebe, které lze vnímat přeneseně ve smyslu duchovním, jehož součástí je neustálá blízkost smrti, kterou vězni a potažmo každý z nás stále zažíváme.

Svobodný člověk bere přítomnost nebe / oblohy jako svou běžnou součást dne. Spatřit nebe každý den je však velmi důležitou výsadou. V současnosti si mnozí něco podobného neumí představit, přesto si každý z nás dokáže vytvořit své vlastní vězení sám v sobě a vzdalovat se svým blízkým.

Vystavující umělci působící na KVV PF JU (Petr Brožka, Josef Lorenc, Aleš Pospíšil, Lenka Pužmanová, Karel Řepa, Petra Vichrová, Lenka Vilhelmová) uchopili téma vzdáleného i blízkého nebe odlišně. Ve velkoformátových grafikách Lenky Vilhelmové ožívá prázdná krajina vnitřním neklidem,

absurditou vzpomínek a snahou jedince najít záchytný bod, čímž se dostává často do chaotického bludiště.

Nebe Petry Vichrové, představené klasickou technikou olejomalby, je proměnlivé, určitým způsobem nahodilé až pomíjivé a podléhá nezastavitelnému běhu času. Podobně nebe prezentuje i Lenka Pužmanová, která se svým souborem fotografií snaží vzbudit zájem pozorovatele o nenápadné, možná až nepřitažlivé momenty a detaily z každodennosti, kterou jedinec přesto může vnímat kolem sebe a vážit si jich.

Areál Památníku Vojna v Lešeticích u Příbrami; foto archiv KVV PF JU; autor Karel Řepa; dole pohled do expozice výstavy Nebe vzdálené i blízké; foto archiv KVV PF JU

Karel Řepa se zaměřil na přírodní úkazy v islandské krajině. Na svých akrylových malbách se zabývá velikostí samostatně stojících kamenů, které symbolizují na jedné straně tíhu opuštěnosti jedince mezi nebem a zemí, na druhé straně i jeho nezlomnou sílu a vůli svému osudu dostát.

Aleš Pospíšil na svých fotografiích tematizuje nebe prostupující skleněnými předměty denní potřeby pro různé skupiny osob; pro vědce, pacienty, stejně tak i vězně, pro něž vzduch a světlo v daných nádobách může podvědomě představovat nebe skutečné.

Kresby Josefa Lorence interpretují postavení člověka jako největšího predátora na zemi a jeho pouto k duchovnímu rozměru lidského osudu, který je často krutý a může se zdát nespravedlivý.

V na první pohled těžko identifikovatelných abstraktních digitálních grafikách Petra Brožky lze spatřovat podrobnější zkoumání fragmentů lidského těla, které se stává důležitým komunikačním prostředkem mezi nitrem člověka a jeho vnímáním okolního světa.

Každý z prezentovaných umělců se snažil pojmout zvolené téma výstavy velmi individuálně a kladl si otázky jak po smyslu lidského bytí, tak jde více detailně k významu pojmu nebe pro jedince i společnost.

Výstava trvala do 17. dubna 2020.

Zuzana Duchková

Mgr. Zuzana Duchková, Ph.D., je kurátorkou prezentované výstavy, členkou České sekce INSEA a působí na KVV PF JU.

ANKETA NÁRODNÍ GALERIE NA TÉMA VÝUKA VÝTVARNÉ VÝCHOVY A DĚJIN UMĚNÍ

Národní galerie Praha připravila anketu, jejímž cílem je zachytit současnou situaci ve výuce výtvarné výchovy a dějin umění na školách a identifikovat oblasti, v nichž by mohly paměťové instituce – zejména muzea a galerie – školám pomoci s naplněním obsahu předmětů v době vyučování na dálku i v rámci běžné výuky.

Prosíme vás o vyplnění této ankety, nezabere více než 3 minuty. Děkujeme vám předem za váš čas!

Odkaz na anketu je ZDE.

Lucie Štůlová Vobořilová

Mgr. et Mgr. Lucie Štůlová Vobořilová je edukátorkou v Národní galerii Praha.

PROČ UMĚNÍ?

Otázka, kterou si snad každý položil. Je to ale i název publikace, za níž stojí mezinárodní kolektiv autorů spojených pod platformou Máš umělecké střevo? V publikaci je možné nalézt více než třicet otázek, které v souvislosti s umění slýcháme dnes a denně v galeriích. Proč mám chodit galerie? Proč už sochy nebo obrazy nevypadají tak, jako dřív? Jakou má umění hodnotu? A jak vůbec poznám, že se zrovna dívám na umělecké dílo? Autoři publikace jsou zástupci nejvýznamnějších galerií z České republiky, Slovenska, Maďarska nebo Německa.

Více viz https://umeleckestrevo.cz/platforma-mus/proc-umeni/

NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE PRO UČITELE

Přestože jsou výstavy a sbírky nyní uzavřeny, neznamená to, že si nemůžete umělecká díla prohlédnout, něco se o nich dozvědět či se jimi inspirovat. NGP v rámci programu #NGPonline připravuje živé přenosy, komentované prohlídky či informace ze zákulisí.

Můžete si prohlédnout výstavu KRÁSNÉ MADONY s kurátorkou Štěpánkou Chlumskou, projít si výstavu KURTA GEBAUERA s kurátorem Michalem Novotným nebo sbírkovou expozici STAŘÍ MISTŘI s kurátorem Mariusem Winzelerem.

V rámci projektu *Umění (být) doma* pravidelně každý týden připravují edukátoři NGP na Facebook i web hravé výzvy, které jsou určené pedagogům a rodičům s dětmi doma.

Každá výzva motivuje k tvůrčí práci inspirované jedním uměleckým dílem. Vychází přitom z toho, že i doma s málem lze tvořit.

Na webových stránkách je nově ke stažení také Studijní materiál pro učitele k výstavě Kurta Gebauera. Naleznete v nich náměty na tvoření inspirované dílem Kurta Gebauera a také tipy na výlety za některými z pražských realizací umělce ve veřejném prostoru.

Publikaci lze najít na tomto odkazu.

VIZUALIZACE ZVUKU – NA HRANICI UMĚNÍ A FYZIKY

Experimentální workshop k výstavě Milana Grygara

Ve Veletržním paláci Národní galerie v rámci výstavy Milana Grygara, světově proslulého umělce propojujícího zvuk a obraz, jsme zvolili experimentálnější variantu jejího zprostředkování. V programu určenému žákům 2. stupně a studentům SŠ jsme nešli cestou repetice či parafráze populárních akcí umělce, ale zaměřili jsme se na téma zobrazování zvuku současnými prostředky. Vytvořili jsme workshop, kde si studenti v 5 stanovištích vyzkoušeli krátké etudy propojující umění a fyziku. Studenti se tak ještě před výstavou naladili na někdy komplikovanou rovinu témat obrazů a akcí M. Grygara.

V rámci workshopu, který předcházel vstupu do výstavy, si studenti otestovali podstatu zvuku a způsob jeho vzniku a šíření. V experimentálních etudách si vyzkoušeli, jak je možné zvuk zobrazovat. Workshop vytvořila ve spolupráci s edukátory NGP čerstvá absolventka katedry animace Julie Lupačová, která ve své diplomové práci hledala prostřednictvím vizuálního programovacího jazyka Max for Live možnosti propojení těchto zdánlivě odlišných entit.

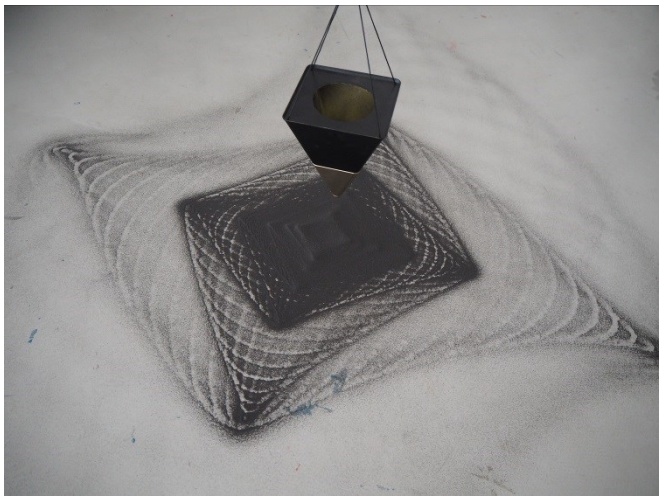

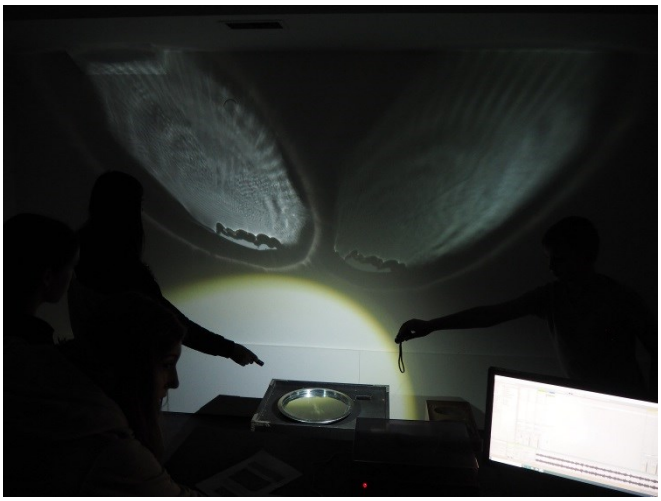

Nahoře: Pozorovali záznam pohybu kyvadla, které svým pohybem názorně demonstrovalo jednoduché křivky. Foto archiv autorky. Obrázek dole: Vyzkoušeli si vlnění na vodní hladině, které se přenášelo s chvěním z reproduktoru. Jedna nádoba vytvářela obrazce kruhové, druhá v pravidelné mřížce. Foto archiv autorky.

Experimentovali s laserovou vizualizaci. Při chvění membrány reproduktoru se rozhýbal i paprsek laseru a vytvářel Lissajousovy obrazce. Foto archiv autorky.

Studenti po absolvování workshopu interpretovali různé polohy Grygarovi tvorby ve výstavě a tematizovali různé kvality jeho tvorby. Hledali vztah mezi jeho obrazy a prostorovými partiturami.

Tuto a předchozí stránku připravila Barbora Škaloudová.

Mgr. Barbora Škaloudová je kurátorkou pro edukační činnost ve Sbírce moderního a současného umění ve Veletržním paláci Národní galerie v Praze a je členkou kontrolní komise České sekce INSEA.

PAF PAF PAF PAF

PAF ZPŘÍSTUPŇUJE KNIHY, VIDEA A HUDBU

PAF je kurátorská, publikační a distribuční platforma. Pořádá události PAF Olomouc, dále pak PAF New York, sympozium PAF Praha, hudební bienále PAF Ostopovice.

Během pandemie PAF zpřístupnil online výběr knih, videí a hudby ze své minulosti a současnosti. Ke stažení jsou nyní zdarma Katalogy událostí českého pohyblivého obrazu I & II., dále např. videozáznam přednášky Punťa – český Mickey? Pavla Kořínka z patnáctého ročníku PAF Olomouc. Platforma nabízí rovněž sérii playlistů, které exkluzivně pro PAF sestavili vizuální umělci a hudební producenti TOLE, Shana Moulton, Jiří Havlíček a Isama Zing. Playlisty jsou dostupné na Spotify nebo Soundcloudu, dle výběru autora.

Více viz http://www.pifpaf.cz/

BEZ NÁZVU. NEDATOVÁNO.

Metodická podpora pro učitele výtvarné výchovy nejen pro pandemii

Webové stránky *Bez názvu. Nedatováno.* vznikly na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a byly připraveny jako metodická podpora pro učitele výtvarné výchovy a pro muzejní a galerijní pedagogy. Jsou koncipovány tak, aby je mohli využít začínající i zkušení pedagogové, kteří hledají inspiraci do výuky vztahující se k výtvarnému umění. Zajímavé mohou být ale i pro rodiče a samotné děti.

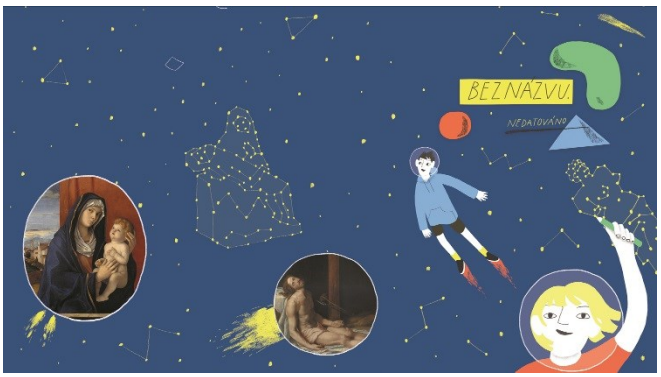

Můžete zde najít různorodé materiály a tipy do výuky z cyklu, který jsme nazvali *Bez názvu. Nedatováno*. Tento netradiční název vypůjčený z galerijních popisků vyjadřuje výchozí situaci, jež může nastartovat dobrodružné pátrání po významech uměleckých děl a jedinečnou cestu za poznáním lidské kultury a sebe sama. Když se setkáváme s uměleckým dílem a ani popisek nám neukazuje směr, je jen na nás, kudy se při interpretaci uměleckého díla vydáme. Předem není nikdy jasné, co objevíme.

Pro ty, kteří se cítí trochu bezradní a nebo se chtějí dozvědět víc, jsou určeny animované klipy. Ti, kteří preferují tvůrčí cestu poznávání umění, mohou využít pracovní listy, jež jsme začali ve větší míře vytvářet a sdílet prakticky ihned po vypuknutí pandemie Covid-19. Pracovní listy nabízejí návrhy zajímavých tvůrčích činností a poznávání souvislostí, prezentují současné a hravé metody zprostředkování uměleckého díla a hlavně: ukazují, že umění je fascinujícím a nekonečným vesmírem, v němž je stále co objevovat.

Myšlenka na vytvoření podobné platformy zrála delší čas. Měli jsme v plánu reagovat touto medickou podporou na to, že podoby výtvarné výchovy v praxi někdy z různých důvodů nedosahují takové kvality, jaké by mohly – třeba kvůli tomu, že ji často vyučují lidé bez aprobace. Dříve – v historii VV – bylo běžné, že existovalo velké množství metodik, z nichž učitelé mohli čerpat, od toho se ale z různých důvodů upustilo. Ne že by metodické materiály neexistovaly, ale opět: mají různou kvalitu – a ne všechny usilují o hlubší úrovně vzdělávacího obsahu.

Cítili jsme proto jistý dluh vůči praxi a chtěli jsme učitelům nabídnout něco konkrétního, nějaké využitelné a zajímavé podněty. Impulsem pro realizaci prvních kroků v rámci tohoto projektu – jimiž byly naše animované klipy – byl jeden z projektů řešených Ústavem speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty UP. Ten měl za cíl podpořit umělecké vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a společné vzdělávání. Tak začaly postupně vznikat eduklipy o umění pro žáky se sluchovým postižením. Pro neslyšící uživatele znakového jazyka totiž existuje kvalitních výukových materiálů dosti málo, a to nejen ve VV. A právě nad tímto úkolem se zformoval náš tvůrčí tým a začali jsme s konceptem *Bez názvu. Nedatováno.*

Animovaných eduklipů máme přichystáno celkem 5, např. na téma profesí uměleckého pole, na téma žánrů, profese restaurátora nebo vztahu umění a skutečnosti. Poté jsme začali ve spolupráci s galeriemi připravovat sadu pracovních listů s výtvarnými aktivitami. Ty byly původně zamýšleny pro běžnou výuku, nicméně po vypuknutí pandemie, když došlo k uzavření škol, jsme si řekli, že naši nabídku rozšíříme a začali jsme jako svou dobrovolnickou aktivitu zveřejňovat každý den jednu aktivitu na doma. Dnes už je jich asi padesát a stále pokračujeme.

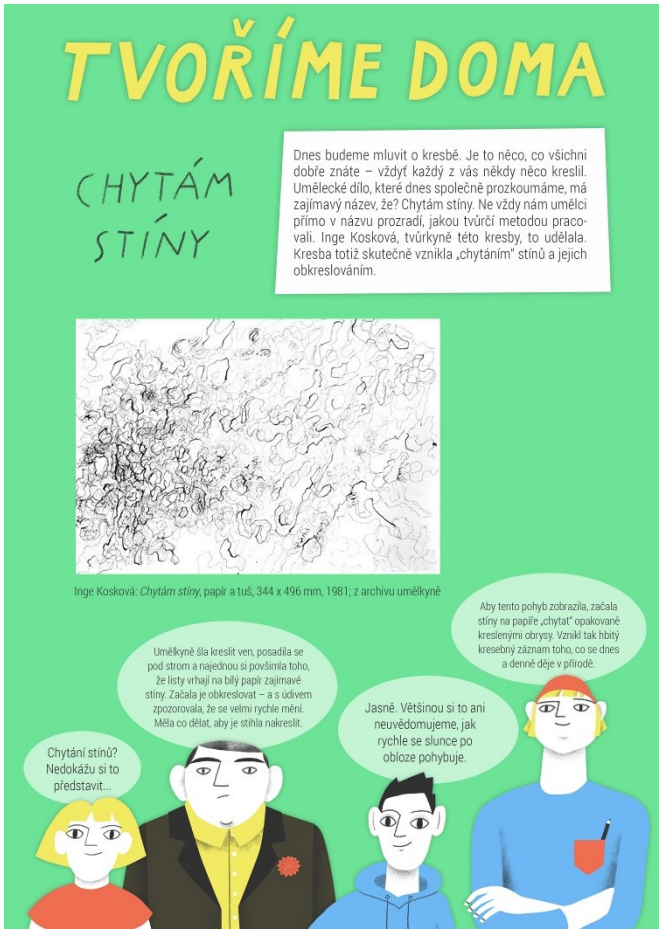

Ukázka první strany jednoho z pracovních listů; ilustrace a grafické řešení Pavla Baštanová

Jakou mají podobu?

Jde zpravidla o ilustrovaný pracovní list v rozsahu dvou stránek formátu A4, který vždy obsahuje nějaký podnět, téma, otázku spojenou s uměním nebo životem a vybídnutí k tvořivé aktivitě. List vždy nabízí propojení s nějakým konkrétním uměleckým dílem. Na něm lze určitý jev ilustrovat a vysvětlit – a nebo jsou ukázky z umění použity jako inspirační zdroj k tvorbě a přemýšlení. Do projektu se ochotně zapojila řada českých muzeí a galerií; mnozí z edukátorů jsou autory námětu a jeho didaktického zpracování.

Oproti edukačním aktivitám konkrétních muzeí a galerií – jež během pandemie vytvořily své vlastní zajímavé projekty – je náš koncept jiný v tom, že neupřednostňuje sbírky jen jedné konkrétní galerie – i když převaha materiálů vzniká s využitím sbírek Muzea umění Olomouc, které je naším dlouhodobým partnerem. Snažíme se jít k obecným zákonitostem umění a nechceme naše pracovní listy přímo vázat na konkrétní výstavy. Snažíme se, aby byl náš obsah nadčasový a univerzální.

Jsme velmi rádi, že se ke spolupráci podařilo přizvat řadu českých muzeí a galerií; kromě MUO např. Národní galerii, Dům umění města Brna, Galerii moderního umění v Hradci Králové, GASK, Městskou galerii Litomyšl a další. Právě poklady z jejich sbírek tak můžeme přinášet do vyučování a zprostředkovávat je širšímu publiku.

Kdo všechny materiály tvoří?

Každý klip nebo pracovní list má svého autora, který vymyslel scénář nebo tvůrčí námět a aktivitu, vše pak výtvarně zpracovává mladá výtvarnice a animátorka Pavla Baštanová. Ta také všemu dala nezaměnitelný vizuální styl, který naše materiály sjednocuje a působí pro děti jako motivační prvek. Jinak naše animované klipy jsou komplexním audiovizuálním dílem, takže se na nich podíleli také další důležití lidé.

V klipech vystupují postavičky, kterým dala hlas Petra Ševců, redaktorka ČR Olomouc; klipy bylo také třeba dozvučit, což zajistil režisér a zvukový kouzelník Tomáš Soldán.

Screenshot z jednoho z animovaných klipů; ilustrace a animování Pavla Baštanová; tlumočení do českého znakového jazyka Pavel Kučera

Jak už bylo uvedeno, klipy máme tlumočeny do znakového jazyka; toho se chopil tlumočník Pavel Kučera. Podporu pro děti se sluchovým postižením bychom do budoucna rádi zajistili také pro další obsah našeho webu, protože podpora společného vzdělávání a vůbec žáků se SVP je pro nás zásadní. Výtvarná výchova toho může opravdu hodně nabídnout

žákům s různým typem postižení, děti se sluchovým postižením ale bývají opomíjené. Na první pohled jim nic nebrání vnímat výtvarné umění nebo tvořit. Zapomíná se ale, že umění je spojeno také s jazykem, myšlením, reflexí, znalostí kontextu. Pokud toto všechno nedokážeme komunikovat mateřským jazykem neslyšících, pak o zprostředkování umění hovořit nelze. Proto tedy onen důraz na inkluzivnost.

Předešlé týdny a měsíce byly pro všechny náročné. Učitelé byli nuceni ze dne na den reagovat a mnohdy vůbec poprvé postavit výuku výhradně na digitálních on-line nástrojích. Náš tým pandemie aktivizovala a pocítili jsme, že naše práce může být užitečná. Máme radost, že jsme mohli komunitě učitelů, ale i rodičům a žákům poskytnout tvůrčí podněty a podpořit výtvarnou výchovu, která bohužel mnohde zůstala stranou – přestože právě umělecké aktivity jsou v podobných krizových situacích tím, co pomáhá.

Webové stránky projektu: www.nedatovano.cz

FB stránka projektu: https://www.facebook.com/nedatovano/

Petra Šobáňová

Doc. Mgr. Petra Šobáňová, Ph.D., je předsedkyní České sekce INSEA. Působí na PdF UP a je tvůrkyní webové platformy a konceptu Bez názvu. Nedatováno.

Klipy z cyklu Bez názvu. Nedatováno. jsou jedním z výstupů projektu Jedinečností uměleckého výrazu k inkluzivnímu uměleckému vzdělávání, reg. č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0004022, jenž je řešen na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci pod vedením prof. Milana Valenty. Jejich tvorbu podpořila Evropská unie a MŠMT.

Děkujeme všem zapojeným tvůrcům a institucím za ochotu pomáhat!

SETKALI JSTE SE BĚHEM PANDEMIE SE ZAJÍMAVÝM ZPŮSOBEM VÝUKY VV NA DÁLKU?

CO SI MYSLÍTE O TOM, ŽE VÝTVARNÁ VÝCHOVA NEBYLA ZASTOUPENA ANI V PROJEKTU UČÍTELKA, ANI NA PLATFORMĚ MŠMT #NaDálku?

NAPIŠTE NÁM!

ABSOLVENTŮM MENARTU PATŘIL JEDEN Z ONLINE KONCERTŮ PRAŽSKÉHO JARA

Akademie mentoringu uměleckého vzdělávání MenART nabízí nadaným žákům základních uměleckých škol a jejich pedagogům možnost intenzivních a inspirativních pracovních setkání s předními osobnostmi české umělecké scény. Absolventům II. ročníku, kteří rok pracovali pod vedením mentorů sopranistky Kateřiny Kněžíkové, koncertního mistra Jana Fišera a klavíristy Iva Kahánka, byl věnován 15. května koncert v online programu MHF Pražské jaro pod názvem Salon ZUŠ. Zároveň MenART uzavřel příjem přihlášek do III. ročníku stipendijní akademie MenART pro nadcházející školní rok.

Klavírista Ivo Kahánek jako mentor v projektu stipendijní akademie MenARTu; foto archiv MenART

Ve školním roce 2020/2021 přijalo role mentorů 11 špičkových umělců různých oborů. Pro oblast klasické hudby v mentoringu pokračují pěvkyně Kateřina Kněžíková, klavírista Ivo Kahánek, houslista Jan Fišer a nově také flétnista Jan Ostrý. Muzikálovému zpěvu se bude věnovat zpěvačka Radka Fišarová, saxofon a skladbu bude mít na starosti v premiéře Marcel Bárta. Novým oborem je také souborová hra, které se bude věnovat výsostný muzikant, dirigent a umělec širokého záběru Radek Baborák. S výtvarníky bude pracovat Tomáš Císařovský a Richard Loskot a mentorem pro tanec bude již podruhé choreograf a tanečník Jan Kodet. Soubor v literárně dramatickém oboru letos povede dramaturgyně a režisérka Dominika Špalková ve spolupráci s Divadlem Drak, která stipendistům umožní vhled do divadelní praxe a vzniku představení.

MenART je klíčovou součástí činnosti Nadačního fondu Magdaleny Kožené. Kromě celostátního happeningu ZUŠ Open, ve kterém upozorňuje širokou veřejnost na význam umělec-

kého vzdělávání, se tak zaměřuje přímo na podporu a rozvoj mladých talentů a inspiraci jejich pedagogů.

„Cílem MenARTu je otevírat debatu o moderních přístupech k uměleckému vzdělávání v prostředí základních uměleckých škol formou Best practice. ZUŠky jsou výjimečným prostředím pro zachycení talentů a zároveň ovlivňují ve velké míře přístup široké společnosti k umění,“ objasňuje Dana Syrová, zakladatelka tohoto programu a dodává: *„Stejně jako podpora mladých talentů je jeho důležitou částí debata a sdílení s pedagogy, kteří ve své každodenní práci vedou mnohé další. Roční délka programu nám umožňuje pracovat v měřítku s hlubším dopadem, než přináší krátkodobá intenzivní setkání a semináře.“*

MenART tak zdůrazňuje zásadní význam dvou klíčových prvků v životě mladého umělce, kterými jsou možnost inspirativního setkání se silnými tvůrčími osobnostmi a dlouhodobá spolupráce s kvalitním pedagogem.

Pěvkyně Kateřina Kněžíková jako mentorka v projektu stipendijní akademie MenARTu; foto archiv MenART

Stipendijní akademie MenART je otevřená pro žáky ZUŠ z celé ČR, jednotliví mentoři si stanovili vhodné věkové hranice. Celoroční program je pro žáky i pedagogy zdarma. První několikadenní pracovní setkání se uskuteční na konci srpna 2020 v Kroměříži a dále budou následovat tři intenzivní celodenní setkání skupin ve dvouměsíčních intervalech. Výsledky společné práce jsou prezentovány ve spolupráci s velkými renomovanými festivaly MHF Pražské jaro a Národního festivalu Smetanova Litomyšl 2020, které tak dávají najevo, že líheň a podpora talentů jsou důležitou součástí uměleckého prostředí. Detailní informace jsou pro zájemce připraveny na www.menart.cz. Stipendijní akademie MenART by se nemohla konat bez podpory patrona, kterým je společnost RSJ.

Stipendijní akademie Nadačního fondu Magdaleny Kožené MenART propojuje uměleckou praxi a vzdělávání, inspiruje k výměně zkušeností a navázání vazeb důležitých pro další tvůrčí činnost v rámci moderních přístupů k uměleckému vzdělávání talentovaných žáků a škol, které usilují o podporu jejich talentů. Právě vlastní pozitivní zkušenosti z přístupu pedagogů vedly umělce k rozhodnutí stát se pro následující rok mentory. S vděčností vzpomínají i na setkání a rady starších profesionálů, které měly na jejich uměleckou dráhu zásadní vliv.

„Zařazení do něčeho tak velkého, jako je MenART, pro mne moc znamená. Nejenže mi dal možnost několikrát se setkat s těmi nejlepšími mentory, již nám po celou dobu programu předávali své drahocenné zkušenosti, rady, dodávali nám energii, svůj zápal a vedli nás k profesionalitě, umožnil nám také účast na nadcházejících festivalech Pražské jaro a Smetanova Litomyšl,“ hodnotí jedna z účastnic prvního ročníku.

Nadační fond Magdaleny Kožené

Mezzosopranistka Magdalena Kožená iniciovala podporu základních uměleckých škol jako světově jedinečného konceptu uměleckého vzdělávání založením nadačního fondu na začátku roku 2016. Členem správní rady fondu a spolupatronem akce je také generální ředitel České filharmonie David Mareček.

„Základní umělecké školy tvoří kořeny naší kulturnosti, naší lásky k umění. Ve světovém měřítku jsou zcela unikátním vzdělávacím systémem, který je třeba hýčkat, rozvíjet a podporovat,“ říká světoznámá mezzosopranistka Magdalena Kožená.

V České republice je podle posledních údajů 496 ZUŠek, ve kterých studuje více než čtvrt milionu žáků. O jejich vzdělávání se stará cca 13 000 pedagogů. Zájem o umělecké vzdělávání a počet žáků ve školách neustále narůstá – za posledních 10 let vzrostl o 12 %. Žáci se vzdělávají ve 4 oborech: v hudebním (65 % žáků), ve výtvarném (20 % žáků), v tanečním (11 % žáků) a v literárně-dramatickém (4 % žáků). Novinkou posledních let je multimediální obor a oddělení nových médií, kterým disponuje několik desítek škol.

Posláním fondu je cílená podpora budování pozice ZUŠ jako prestižního a unikátního systému moderního uměleckého vzdělávání.

Více podrobností o aktivitách fondu na www.nfkozena.cz.

Převzato z tiskové zprávy SMART Communication s.r.o., marketing, media & promotion.

ICOM international council of museums

Muzea za rovnost: rozmanitost a začleňování

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

18

květen 2020

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

Muzea za rovnost: rozmanitost a začleňování 2020

Posilování rozmanitosti a začleňování v našich kulturních institucích

Mezinárodní den muzeí | 18. května 2020

Zásadním společenským přínosem muzeí je jejich potenciál vytvářet hodnotné zážitky pro lidi bez ohledu na jejich původ či osobní zázemí. Právě dnešní doba přináší muzeím jako hybatelům společenských změn a důvěryhodným institucím příležitost, aby prokázala svůj význam tak, že se budou konstruktivně zapojovat do politické, sociální a kulturní reality moderní společnosti. Výzvy spojené se začleňováním, rozmanitostí a obtížnou orientací v komplexní sociální problematice prostředí, které se stále více polarizuje, sice nejsou výhradní doménou muzeí a kulturních institucí; hrají zde však významnou roli vzhledem k postavení, jemuž se muzea ve společnosti těší.

Rostoucí očekávání veřejnosti v souvislosti se společenskými změnami vyvolává debaty o tom, jak mohou muzea svými výstavami, konferencemi, představeními, vzdělávacími programy a tvořivými iniciativami napomáhat pozitivnímu vývoji. Čeká nás však ještě spousta práce, než překonáme vědomou i podvědomou mocenskou dynamiku, která může vytvářet nerovnosti jak v rámci muzea, tak mezi muzei a jejich návštěvníky.

Tyto nerovnosti se mohou dotýkat nejrůznějších témat, jako je etnicita, gender, sexuální orientace a identita, socioekonomické zázemí, úroveň dosaženého vzdělání, fyzické schopnosti, politická příslušnost či náboženské přesvědčení.

Tématem Mezinárodního dne muzeí 2020 se stalo *Muzea za rovnost: rozmanitost a začleňování*, protože usilujeme, aby se naše instituce staly oslavou rozmanitosti různých pohledů, které společně utvářejí komunitu uživatelů muzea a jeho zaměstnanců, a zároveň aby přinášely nástroje, umožňující identifikovat předsudky a prosazovat nezaujatý pohled na to, co se zde vystavuje, a na příběhy, které se zde vyprávějí.
Mezinárodní rada muzeí (ICOM) ustanovila Mezinárodní den muzeí v roce 1977 s cílem upozorňovat širokou veřejnost na roli muzeí v rozvoji celé společnosti. Od Ameriky po Oceánii, přes Evropu, Asii a Afriku, je Mezinárodní den muzeí každoročně významnou událostí ve světě muzeí. Tento den představují zúčastněná muzea témata a otázky týkající se všech kulturních institucí. Mezinárodní den muzeí je zároveň jedinečnou příležitostí pro muzejní pracovníky setkávat se s návštěvníky. V rámci celé společnosti jsou muzea instituce, které slouží jejímu rozvoji.

Mezinárodní den muzeí se již tradičně slaví kolem 18. května. Akce mohou probíhat v rámci jednoho dne, víkendu nebo celého týdne. Cílem je setkat se v muzeu na základě hesla *„Muzeum je významný prostředek kulturní výměny, vzájemného obohacování kultur a rozvoje vzájemného porozumění, spolupráce a míru mezi národy“.*
Podrobné informace zde:

https://icom.museum/en/activities/events/international-museum-day/

http://network.icom.museum/icom-czech/icom/mezinarodni-den-muzei/

Převzato z tiskové zprávy ICOM.

ZACHYCENO NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

NETVAŘ SE A TVOŘ!

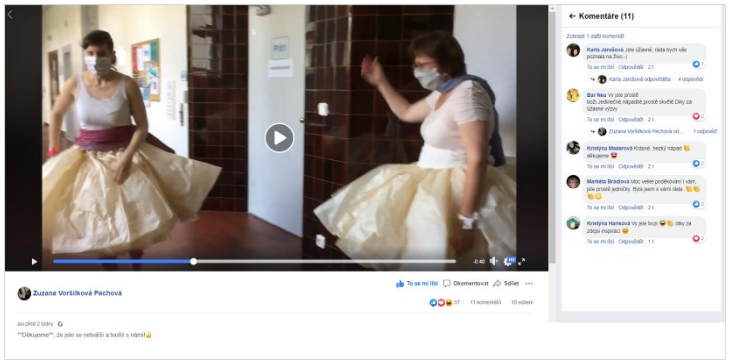

Pod heslem „Uměním proti trudomyslnosti v časech zavřených škol!“ byl ve formátu veřejné facebookové skupiny zveřejněn projekt Katedry primárního vzdělávání FP TUL pro studenty, žáky, děti a jakékoli dospělé! Autorky Hana Valešová a Zuzana Pechová každý den představily jednoho umělce, jehož tvorba může projasnit nejistotu, a zábavný, tvořivý, jednoduchý úkol pro každého, který může rozveselit den nejen tvůrcům, ale i ostatním.

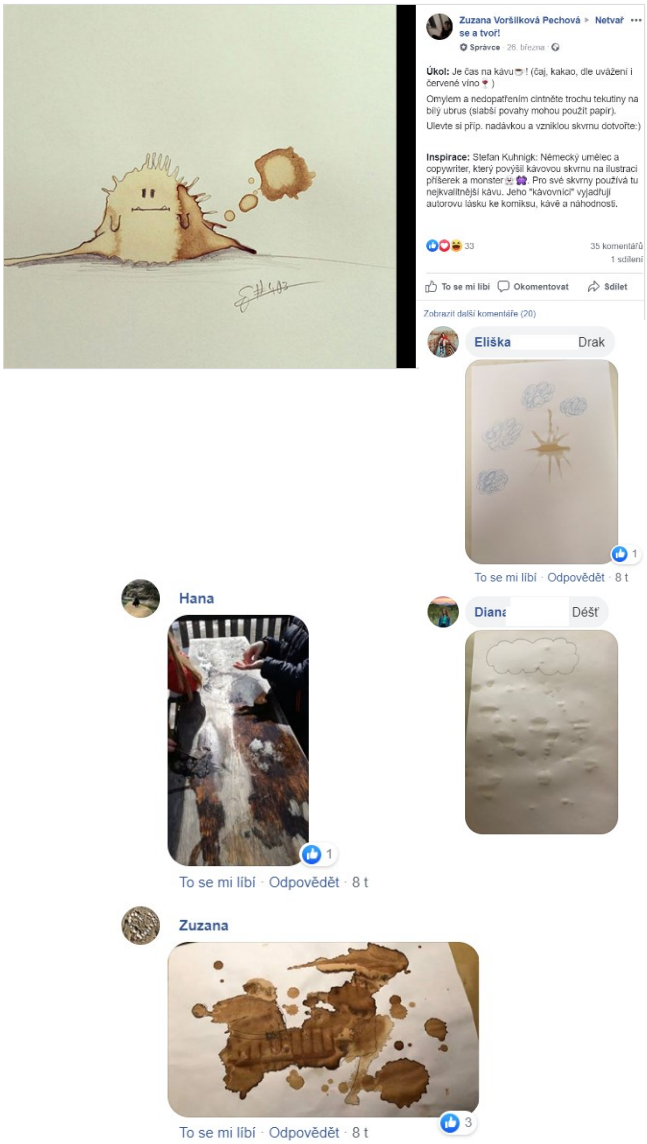

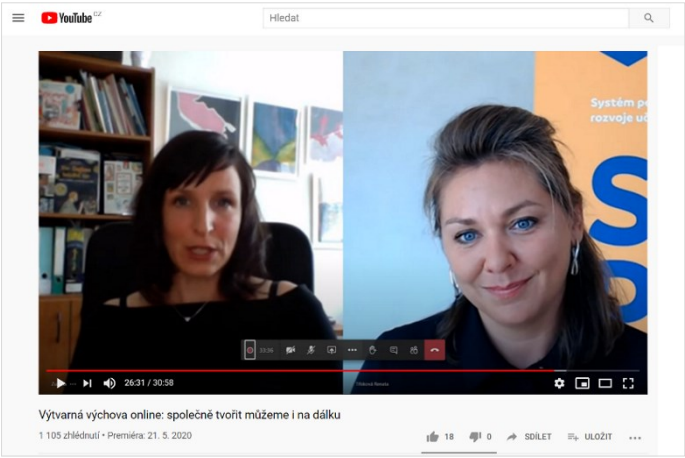

Výtvarná výchova online: společně tvořit můžeme i na dálku | webinář

Během pandemie vzniklo množství zajímavých vzdělávacích příležitostí pro učitele v podobě různých webinářů, jež ukazovaly cesty, jak učit na dálku. Těší nás, že jeden z webinářů projektu SYPO (Systému podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů) byl věnován rovněž výtvarné výchově. Pomyslný „prapor“ na obhajobu důležitosti výtvarné výchovy pozdvihla Zuzana Pechová. Děkujeme!

Lektorka: Mgr. Zuzana Pechová, Ph.D., výtvarná pedagožka a výtvarnice, která věří, že tvořivý může být úplně každý. Od toho se odvíjí její publikační, výzkumná, výuková i projektová činnost ve vysokoškolském sektoru, kterou propojuje se zkušenostmi z výuky výtvarné výchovy předškoláků, středoškoláků i seniorů. K digitálním technologiím a světu internetu ve výtvarném vzdělávání ji přivedla její fascinace současným vizuálním světem a rolí těchto médií v něm. Podílí se na vzdělávání současných a budoucích učitelů 1. stupně ZŠ.

Zajímavý webinář lze zhlédnout na tomto odkazu.

Moderovala: Renata Třísková

SYPO nabízí profesní podporu pedagogickým pracovníkům a možnost rozvoje v každé fázi kariéry: od začínajících po zkušené. Projekt je realizován za podpory Národního pedagogického institutu České republiky (NPI ČR), na jeho financování se podílí MŠMT a EU.

ZACHYCENO NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

JAK NÁM GALERIE POMÁHALY TVOŘIVĚ PŘEŽÍT KARANTÉNU

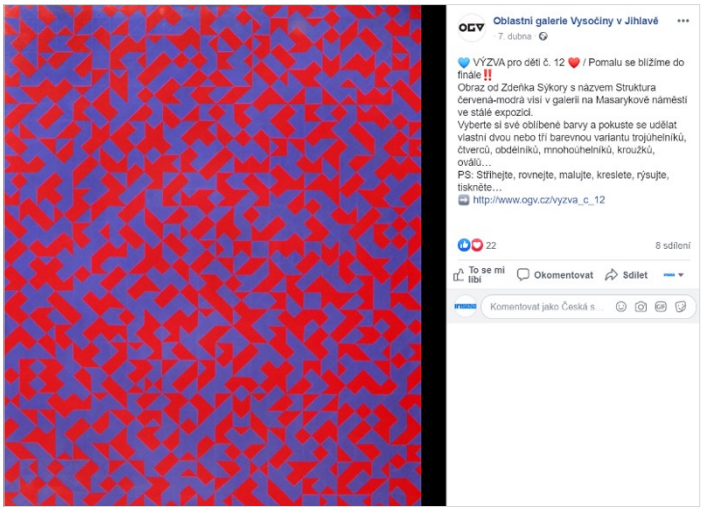

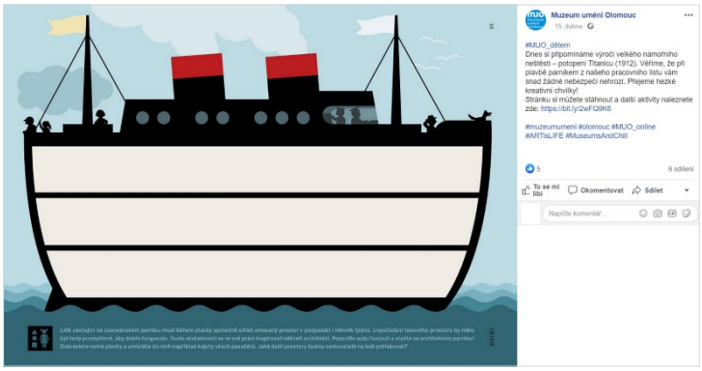

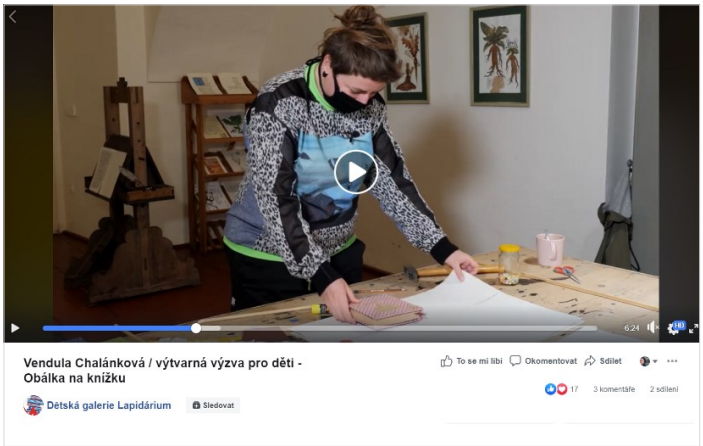

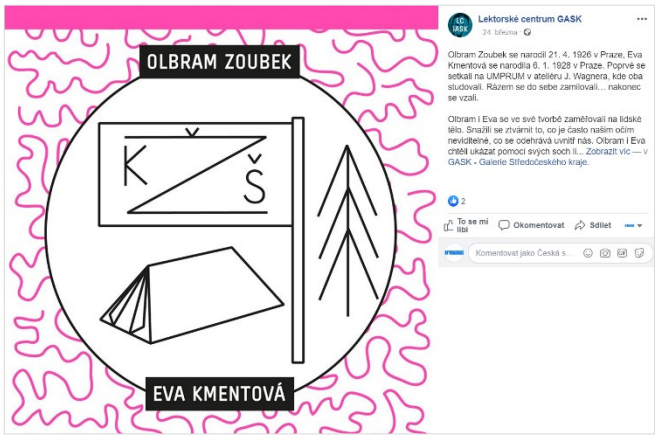

Nahoře vlevo náhled facebookového profilu Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, facebookové stránky Národní galerie Praha dětem, Muzea umění Olomouc; vlevo dole náhled videa Dětské galerie Lapidárium, v němž umělkyně Vendula Chalánková učí děti vytvořit obálku na knížku. Vpravo náhledy facebookových aktivit „Spolu ve stavu nouze“ od GASK, dole facebooková aktivita Moravská galerie dětem.

ZACHYCENO NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

JAK NÁM GALERIE POMÁHALY TVOŘIVĚ PŘEŽÍT KARANTÉNU

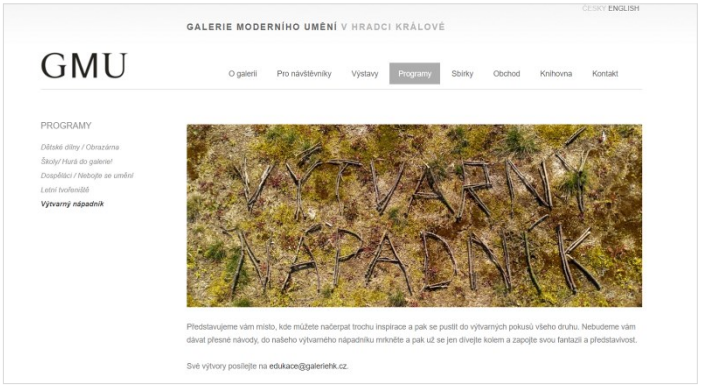

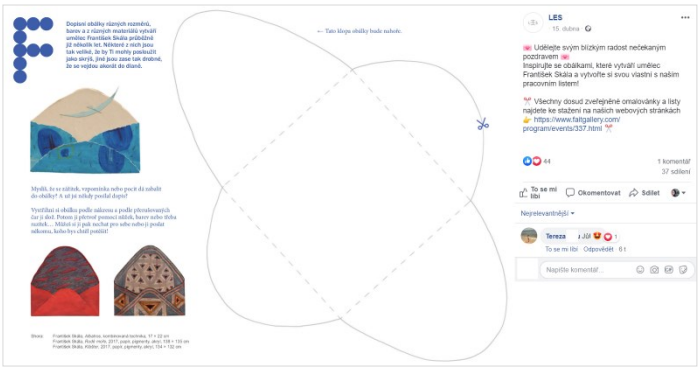

Nahoře vlevo náhled webové stránky Galerie moderního umění v Hradci Králové s jednou z aktivit nabízených návštěvníkům, dole náhled příspěvku z facebookové stránky LES (Laboratory for Education and Synergy) brněnské Fait Gallery a náhled příspěvku Galerie výtvarného umění v Ostravě. Vpravo: odkaz na videa Galerie hlavního města Prahy a příspěvky z facebookové stránky Domu umění města Brna (z cyklu Pro mě v domě na doma).

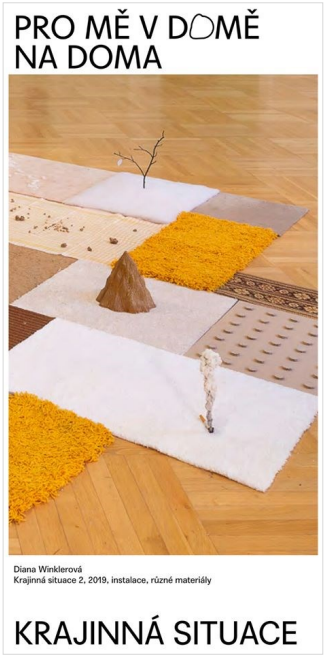

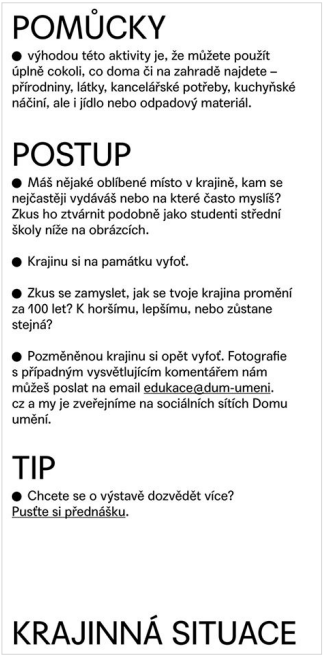

ZACHYCENO NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH ANEB CO NABÍZÍ YOUTUBE

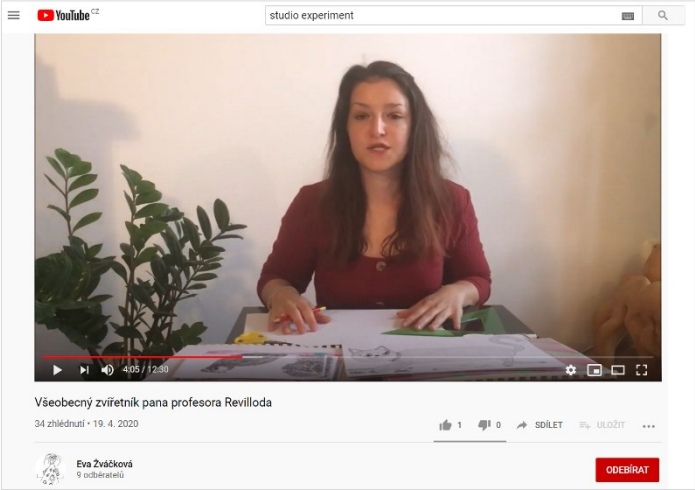

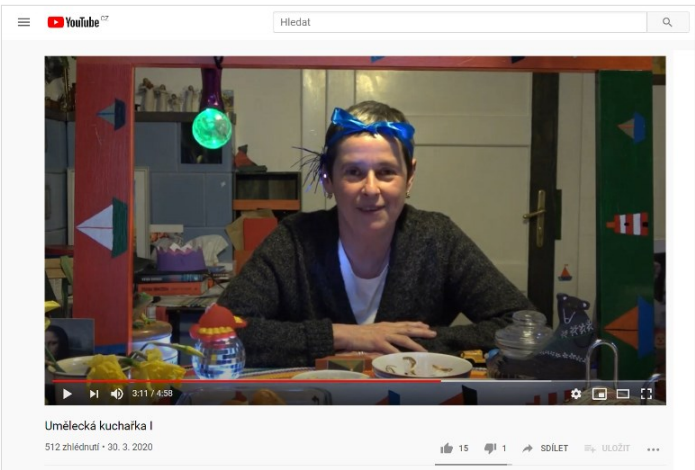

Mnozí učitelé a učitelky se rozhodli pro výuku na dálku využít YouTube a díky tomu můžeme vidět, kolik kreativity, energie a chuti zůstat v kontaktu se svými žáky mají. Nahoře náhled jednoho z videí Terezy Žváčkové z olomouckého Studia Experiment, která tímto způsobem udržovala kontakt s dětmi a vedla je k tvořivému prožití karantény, dole jedno z videí, která vznikla na výtvarném oboru ZUŠ Opava. Videa z cyklu "Umělecká kuchařka" začaly natáčet kolegyně z Opavy v rámci distanční "koronavýuky". Jak samy říkají, snažily se, aby videa byla poučná a zároveň zábavná – a navíc je to náramně bavilo a pomáhalo jim to zachovat si klidnou mysl. Nápad je od Markétky Janečkové, která videa stříhá a zveřejňuje na svém YouTube kanále, tip nám poslala paní učitelka Zuzana Tázlarová. Podívejte se, opavská videa vám přinesou radost a úsměv! Vpravo náhledy videí pana učitele Vojty Čižmáře nazvaná „Výuka výtvarky v karanténě“. Jeden z žáků mu do komentářů napsal: „Dobrý den pane učiteli Píše vám váš student z 5.A Michal C. A myslím, že je to moc pěkný nápad (dal jsem vám like).“ A my dáváme like všem, kteří své žáky neopustili a hledali způsob, jak výtvarku držet živou!

BÁJEČNÉ UČITELKY A UČITELÉ ANEB VSTANÚ NOVÍ YOUTUBEŘI!

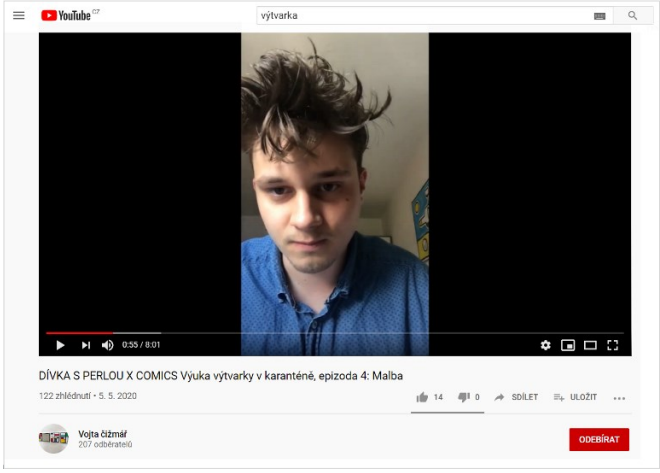

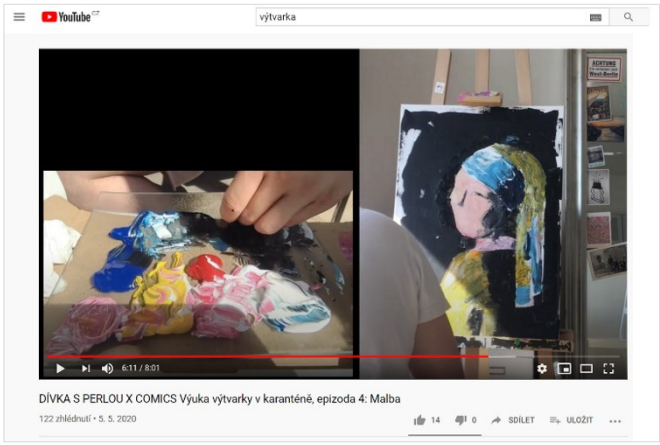

A zde ještě jeden tip na zahraničního „youtubera“. Andy YeonsungLee, 외래교수-, učitel 서울과학기술대학교 Seoul National University of Science and Technology a aktivní člen InSEA, sdílí svá zajímavá videa s výtvarnými postupy zde. Podívejte se, jak dělají výtvarku v Soulu!

RECENZE POPULÁRNĚ NAUČNÉ PUBLIKACE DÍTĚ V SÍTI

Dítě v síti: manuál pro rodiče a učitele, kteří chtějí rozumět digitálnímu světu mladé generace

Dočekal, Daniel a kol. *Dítě v síti: manuál pro rodiče a učitele, kteří chtějí rozumět digitálnímu světu mladé generace*. První vydání. Praha: Mladá fronta, 2019. 207 stran. Flowee. ISBN 978-80-204-5145-3.

Podtitulek knihy *Dítě v síti* prozrazuje jednoznačný záměr týmu autorů, kteří si pod vedením Daniela Dočekala vzali za své pomoci dnešním rodičům a učitelům držet krok s digitální dobou. První část knihy se soustředí na poskytnutí aktuálních praktických rad, díky nimž se rodičům a učitelům podaří zajistit dětem v online světě co možná největší bezpečí a zároveň jim dopřát potřebné informace a zkušenosti. Aby byl tento praktický rádce schopen reagovat na nejrůznější otázky a problémy spojené s existencí dětí v online světě, je rozdělený do šesti kapitol, které popisují situaci u dětí a dospívajících různých věkových kategorií od dvou let do rané dospělosti. Ač se jednotlivá řešená témata a doporučená opatření různí pro každou věkovou kategorii, společným pravidlem vždy zůstává, že rodiče nesmí nechávat děti „digitální džungli“ napospas a že se „musí aktivně zapojovat, ideálně zkoumat digitální světy společně s dítětem“. (str. 29)

Tato část textu, bez předpokladu hlubších dovedností a znalostí v oblasti ICT, provází čtenáře online prostředím a upozorňuje na všechna jeho vysledovaná zákoutí a nástrahy. Fakt, ke kterému se autoři v celé knize opakovaně vrací a který neúnavně zdůrazňují, je ten, že internet je veřejný prostor. A s tím se pojí varování, že „co se na internet jednou dostane, to už nikdo nikdy nesmaže“. (str. 31) Pravda, svůj příspěvek na internetu sice smazat můžeme, ale někdo jiný už jej mezitím mohl vidět, sdílet, tisknout, přeposílat, ukládat. Daniel Dočekal, autor této sekce, upozorňuje čtenáře na to, jak zacházet s fotkami nebo jak chránit soukromí dětí. Varuje před nechtěnými nákupy dětí a zdánlivou nezávadností kanálu YouTube Kids. Řeší otázky násilí v hrách nebo jak poznat kyberzávislost a s ní spojený fenomén FOMO (Fear of Missing Out, tedy strach z toho, že o něco přijdu, když nebudu online). Zamýšlí se i nad tím, proč chtějí být teenageři na internetu slavní nebo jak řešit otázku mobilů ve škole. Ani témata týkající se dospívajících neunikají jeho pozornosti. Patří sem především selfie, sexting, revenge porn, phishing, chatovací aplikace. Velkým tématem je kybergrooming (kyberšikana a kyberstalking), tedy psychická manipulace prostřednictvím moderních komunikačních technologií, kdy se útočník vydává za někoho jiného s cílem získat důvěru oběti a vylákat ji na osobní schůzku. (str. 71) Vedle návodů, jak se vyvarovat používání těch nejběžnějších (alias nejhloupějších) hesel, uvádí Daniel Dočekal i seznam nejznámějších youtuberů, influencerů a muserů stejně tak, jako seznam webových stránek, kam se mohou čtenáři obrátit pro další inspiraci či pomoc. U jednotlivých rad a upozornění odkazuje na svůj web 365tipu.cz aneb *Průvodce bezpečným internetem, který bezpečný být nemůže,* na kterém čtenáři najdou články popisující podrobné postupy a řešení konkrétních problémů, s nimiž se mohou potýkat na cestě k bezpečnějšímu používání internetu.

V další části knihy autoři reflektují dnešní digitální, informační, online dobu, sledují okolnosti jejího zrodu a dalšího vývoje a poukazují na její dopady. Například Anastázie Harris ve svém příspěvku cituje Davida Greenfielda, klinického psychologa, který v roce 1999 založil v Connecticutu Středisko pro závislost na internetu a technologiích. Greenfield přirovnává technologické giganty jako Google, Facebook a Twitter k výrobcům cigaret. Tedy k průmyslu, který prokazatelně škodí a zhoršuje zdraví veřejnosti. Jak vysvětluje, „celý systém lajků je vlastně postavený tak, aby podněcoval naši závislost“. (str. 108) Naši závislost na tom být online, neboť business technologických firem je postavený na prodeji dat o svých „zákaznících“ – tedy čím více času zákazník (rozuměj

uživatel sociálních sítí) stráví online, tím více dat a následně více peněz z prodeje těchto dat firma získá. A že už to nejsou data týkající se pouhého líbí-nelíbí, ale data získaná stále efektivnějším špehováním, dokládá Harris příklady patentovaných technologií. Například Facebook se v současné době zaobírá patenty, které umožňují kamerám na telefonu nebo počítači monitorovat a analyzovat výraz a mimiku naší tváře, nebo jsou schopny s pomocí mikrofonu našeho zařízení určit, co zrovna sledujeme v televizi. Další patent dokáže předpovědět, jestli už se schyluje k naší svatbě, jaké je naše postavení ve společnosti apod. Jak dále vyvozuje, technologické firmy vytvářejí „z mobilu štěnici, která nás má neustále sledovat". (str. 115) Na druhou stranu si Harris všímá i toho, že lidí, kteří se zbavují „otrockých pout" chytrých telefonů, přibývá, i když prozatím jen mezi globální elitou. Např. v roce 2018 vzrostl celosvětově prodej chytrých telefonů o 2 %, kdežto těch starých, tlačítkových o 5 %.

Na dalších stránkách ukazuje Luboš Heger pravou tvář algoritmu. Vysvětluje, že inženýři například z YouTube jej koncipují tak, aby na nás doslova chrlil nespočet bizarních a toxických nesmyslů. A dodává, že v návaznosti na signálech, jež k němu vysílají vzorce milionů nám podobných diváků nebo času, který všichni stráví nad videem, než překliknou jinam, se algoritmus dále sám mění a upravuje tak, aby jeho hlavní úkol, tedy zajistit to, aby uživatelé strávili online co nejvíce času, byl vždy splněn. Své poznatky dokládá výpověďmi osob, jež se samy na vývoji komunikačních technologií podílely. Například jeden z designerů algoritmu Guillaume Chaslot přiznává, že „algoritmu je jedno, jestli dostanete vyvážený obraz světa. Systematicky podporuje videa, která jsou kontroverzní, senzacechtivá a konspirační". (str. 132) Alarmující svědectví přináší též Jaron Lanier, kdysi průkopník virtuální reality, který dnes hlásá, že bychom se hned teď měli odhlásit ze všech sociálních sítí, neboť „technologie záměrně podporuje to horší v nás". (str. 146) Jak Heger dále objasňuje, je to především proto, že algoritmus ví, že „chování se nejsnáze modifikuje při silných, jednoznačných emocích, takže takové emoce za účelem vylepšení sama sebe vyhledává. A silné, snadno identifikovatelné emoce jsou podle biologických zákonů téměř vždy negativní. Sociální média nefandí žádné straně ani světonázoru, nejsou levicová ani pravicová, ovšem fungují nejlépe, když je pohání vztek". (str. 149) Heger dále vychází z Laniera, když upozorňuje na to, že během posledních let se většina obyvatel planety vybavila chytrými telefony, které nosí neustále při sobě a které systematicky pomocí algoritmů modifikují naše chování. Samotná podstata lidství, jak proklamuje Lanier, tak byla odevzdána napospas digitální technologii ovládané zhoubnými algoritmy. Zajímavé je též Lanierovo objasnění fenoménu trollingu a s ním spojeného negativního až nenávistného způsobu komunikace, který se objevoval již na konci 70. let spolu s prvními diskuzními fóry.

Kniha nabízí pestrou škálu pohledů, ze kterých lze digitální média a kyberprostor vnímat. A pokud v textu převažují negativní aspekty, pak je to proto, že se autoři snaží suplovat chybějící učebnice zaměřené na bezpečnost a soukromí na internetu, a čtenářům chtějí vštípit především to, že internet je dobrý sluha, ale zlý pán. A jak tedy připravit naše děti na život v kyberprostoru? Dle v knize citované technologické expertky Alexandry Samuelové je nežádoucí dětem umožnit zcela neomezený přístup k technologiím bez jakéhokoliv dohledu, nebo jim naopak v jakémkoliv kontaktu s technologií bránit. Ideálním stavem jsou děti, které byly do všech tajů a nástrah digitálních technologií a kyberprostoru zasvěceny svými rodiči a učiteli, a které si tak vypěstovaly výborné technologické schopnosti a dokonalý smysl pro obezřetnost.

Jana Jiroutová

Jana Jiroutová, M.Phil., Ph.D., působí na KVV PdF UP v Olomouci a je členkou výboru České sekce INSEA.

RECENZE DOKUMENTÁRNÍ KNIHY KDO CHYTÁ V SÍTI

PECHÁČKOVÁ, Marika. *Kdo chytá v síti*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2020. 279 stran. ISBN 978-80-265-0919-6.

Dokumentární kniha *Kdo chytá v síti*, jejíž hlavní autorkou je publicistka a dokumentaristka Marika Pecháčková, reaguje na film *V síti*, který byl v nedávné době uveden do kin.

Na myšlenku napsat k filmu knihu ji přivedlo nejen každodenní seznamování s fenoménem sexuálního predátorství na internetu prostřednictvím autorčina muže a jednoho z režisérů filmu, Víta Klusáka, ale i „zvláštní posedlost", jak sama autorka nazývá své nutkání dopátrat se skutečných identit lovců na síti a jejich obětí. Kniha tak slibuje hledání odpovědi na otázku, „co je to internet a do jaké míry je původcem zla (a v něm se zrcadlícího dobra) proudícího mezi lidmi – a do jaké míry je jenom jeho kanalizací."

V neposlední řadě se autorka knihou, v níž chce dát prostor k vyjádření především sexuálním predátorům samotným, snaží přispět k „demokratizaci" filmu a k uklidnění lynče,

který film může ve společnosti vyvolat.

Vzhledem k tomu, že na výzvu vystoupit ze své role sexuálního predátora a v přísné anonymitě se pokusit analyzovat své jednání a pohnutky reagoval pouze jeden z oslovených, nahlíží kniha na daný fenomén též prizmatem těch, kteří se sexuální deviací a zneužíváním dětí zabývají profesionálně. Psychiatr a sexuolog, Antonín Brzek, tak vyslovuje myšlenku, že sociální sítě usnadňují komunikaci a vytváří nové cesty, které v minulosti neexistovaly. Síť a internetové prostředí obecně vytváří dojem anonymity a tím pádem i dojem obtížněji prokazatelné trestní zodpovědnosti. Všímá si i toho, že sex jako takový se z fyzického reálného prostředí čím dál více přesouvá do prostředí virtuálního, do prostředí, které neodděluje svět dětí a dospělých. Zároveň upozorňuje na současnou společenskou atmosféru, ve které se stal sex základní společenskou hodnotou a ve které vést bohatý sexuální život přináší sociální kredit. Dle jeho slov to mají devianti dneska těžší. Dříve, kdy absence sexu nevyvolávala pocit méněcennosti, byli devianti vystaveni menšímu společenskému tlaku sexuální život vést.

Psycholožka a ředitelka Dětského krizového centra, Zora Dušková, v knize mimo jiné popisuje následky, které si dítě zneužité v kyberprostoru, nebo přímo, osobně může nést. Dětem hrozí například posttraumatická stresová porucha, která je definována i v mezinárodní klasifikaci nemocí jako závažná porucha. Jak popisuje, sexuální zneužití dětí není něco, co jen tak přiletí a odletí. Takový zásah do vývoje dítěte může přerůstat v depresivní poruchu, úzkostnou poruchu, ve fóbie. Dopady zneužívání dětí v kyberprostoru jsou o to horší, že dětem, které se k sociálním sítím a ke kybersvětu upínají například z důvodů neutěšeného života a nefungujících rodinných vztahů, se zhroutí představa o možném bezpečném místě na Zemi. Před kybersvětem, který se proměnil v reálné nebezpečí a který je dnes s chytrým telefonem v kapse všude přítomný, už není úniku. Dle jejích slov se takové děti „v lepším případě sebepoškozují a v závažnějším nenajdou jiné východisko než spáchat sebevraždu. Fakt, že narůstá počet dětských sebevražd, je znám“. (str. 164) Pro svět v kyberprostoru nachází přirovnání v džungli plné divokých zvířat, ani tam by dle jejích úvah rodiče jistě své děti nepustili samotné.

Neméně fundovaný vhled tentokrát do bezpečí na internetu nabízí rozhovor s Kamilem Kopeckým, pedagogem působícím na Univerzitě Palackého v Olomouci a zaměřujícím se na rizikové chování v online prostředí a kybernetickou kriminalitu. Svět fyzický i svět internetu vnímá jako dva stejně reálné prostory. Rozdíl však nachází v tom, jakým způsobem se ve světě kyberprostoru chováme. Kyberprostor není dostatečně hmatatelný, je zbavený chemie, nonverbální komunikace, mimiky a gestikulace, které jsou běžně přítomné během rozhovorů tváří v tvář. I tento aspekt dal zřejmě vzniknout psychologickému fenoménu, který se s komunikací online váže. Ten spočívá v tom, že se na internetu chováme jinak, jako „kdybychom to nebyli my, ale nějaká naše reprezentace nebo řekněme avatar, dublér“. (str. 174) Jak dále upozorňuje Kamil Kopecký, komunikovat prostřednictvím jakéhosi avatara je problematické, neboť si tak dovolíme dělat věci, které si jako reální lidé nikdy nedovolíme.

Vedle odborného vhledu nabízí kniha rozhovory s rodiči a dětmi, kteří vypovídají o své bezprostřední zkušenosti se sexuálním zneužíváním na internetu. V některých případech bylo nejhoršímu včas zabráněno, v jiných případech přešlo zneužívání v kyberprostoru do prostoru reálného světa. Přečíst tyto řádky je těžké, velmi těžké, ale nutné. Nutné pro to, abychom jako rodiče a pedagogové citlivě pěstovali důvěru v našich dětech k nám a abychom byli vždy ve střehu a nepodceňovali sebemenší náznak příkoří, pro to, abychom jako děti slepě nedůvěřovali svým „přátelům“ na internetu a nebáli se svěřit svým blízkým, a pro to, abychom jako sexuální predátoři našli odvahu reflektovat své chování a vyhledat pomoc.

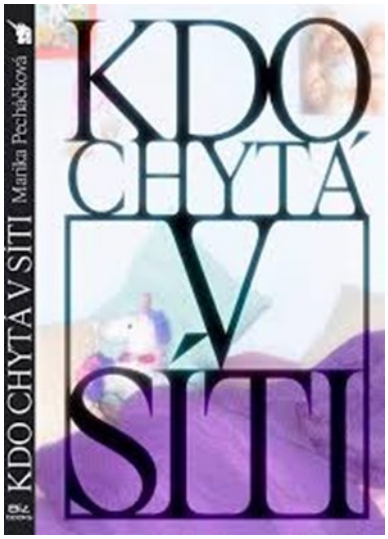

Jana Jiroutová

Jana Jiroutová, M.Phil., Ph.D., působí na KVV PdF UP v Olomouci a je členkou výboru České sekce INSEA.

JEDINEČNOST, NIKOLIV DISABILITA
Ohlédnutí za výstavou

„Důvěřujme v schopnosti lidí s postižením.“

V říjnu roku 2019 se v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci uskutečnila s názvem Jedinečností *uměleckého výrazu k inkluzivnímu vzdělávání*.

Výstava, jež byla jedním z výstupů stejnojmenného projektu řešeného Ústavem speciálněpedagogických studií PdF UP v Olomouci, přiblížila různé metodické přístupy k výtvarnému projevu dětí, mládeže, ale i dospělých s nějakou méně či více viditelnou jinakostí. Výstavy se účastnili žáci s PAS, s mentální nebo tělesnou jinakostí, stejně jako žáci se sluchovým postižením a umělci nevidící.

Záměrem bylo ukázat nikoliv disabilitu zapojených tvůrců, spíše naopak jejich abilitu, ať již jí myslíme schopnost tvořit, komunikovat, vyjadřovat se a sdílet různé obsahy a výraz, nebo jejich vynalézavost a energii, s níž realizují své tvůrčí odhodlání.

Prezentované výtvarné práce byly mnohdy jen ochutnávkou úctyhodných portfolií zapojených tvůrců. Potvrdily, že v rámci výtvarné výchovy a tvorby není nutné uvažovat o kategoriích postižení jako o něčem, co tvorbu znemožňuje, ale spíše jako o výzvě k překonání případných obtíží – s cílem umožnit tvorbu každému, kdo stojí o to vyjadřovat se a sdílet uměleckými prostředky.

Barvami a tvary hýřící výstava ukázala, že dosud přetrvávající předsudky vůči lidem s jinakostí jsou opravdu jen předsudky. Pro charakteristiku vystavených děl je totiž možné vypůjčit název jednoho slavného filmu – velká nádhera.

Výstava ukázala, že důležitý dar tvořit je vlastní všem lidem bez rozdílu a je jedinečným prostředkem vyjádření a komunikace. Pomáhá nám nacházet a sdílet svou identitu člověka – tedy tvůrce a také pozorovatele, který je schopen přesahovat díky umění sám sebe.

Zároveň výstava poukázala na klíčovou roli pedagogů. Bez jejich podpory a odhodlání kreativně vymýšlet způsoby, jimiž lze žáky motivovat a jimiž lze kompenzovat obtíže plynoucí např. z tělesného postižení, by jejich žáci možná cestu k uměleckému vyjadřování nenašli.

Záběry ze zahájení výstavy v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci; nahoře předávání diplomů vystavujícím žákům a učitelům; foto Jakub Vávra

Dvourozměrné i prostorové výtvarné práce vystavené na výstavě nabídly – kromě své vizuální nebo haptické kvality – také jedinečná sdělení, stejně jako jednu společnou *message*, jejíž formulaci jsme si vypůjčili od jednoho ze spolupracujících pedagogů, Jiřího Přivřela, a vložili do motta výstavy: *„Důvěřujme v schopnosti lidí s postižením.“*

Do přípravy výstavy se zapojila řada dětských i dospělých tvůrců a také učitelky a učitelé, díky nimž bylo možné výstavu uskutečnit.

Spolupracujícími pedagogy z praxe byli:
Tereza Axmanová z Mezinárodního centra ATM,
Jakub Dlabal ze Základní umělecké školy Němčice nad Hanou, p. o.,
Radmila Dočkalová ze ZŠ a MŠ Olomouc, Svatoplukova 11,
Magda Kubíčková z MŠ speciální, ZŠ speciální a praktické školy Ibsenka Brno, p. o.,
Jitka Mikošková z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,
Jiří Přivřel z Denního stacionáře DC 90,
Milada Sobková z Domova Paprsek Olšany,
Miroslav Šnajdr ze Střední školy, základní školy a mateřské školy pro sluchově postižené, Olomouc,
Zuzana Tázlarová ze Základní umělecké školy Opava, p. o.,
Milan Valenta z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,
Eva Žváčková ze Studia Experiment Olomouc, z. s.

Záběry ze zahájení výstavy v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci; foto Jakub Vávra

K výstavě byla vydána odborná kniha s názvem *Výtvarný projev a disabilita*, v níž jsou představeny kořeny současných proinkluzivních, respektujících přístupů ve výtvarné výchově.

Nahoře jedno z děl nevidících autorů z Mezinárodního centra ATM, foto Petra Šobáňová; součástí vernisáže výstavy bylo také divadelní představení klientů Denního stacionáře DC 90, jež pedagogicky vede Jiří Přivřel; foto Jakub Vávra

Tou nejpozoruhodnější částí publikace je pak její část obrazová, v níž jsou reprodukována jedinečná díla zajímavých tvůrců a jejich pedagogů, kteří svým žákům byli inspirací a oporou. Zájemci ji v brzké době budou moci dohledat v elektronické knihovně České sekce INSEA.

Petra Šobáňová, kurátorka výstavy

Pedagogická orientace
PedOr

Pedagogická orientace
Vědecký časopis České pedagogické společnosti

Výzva pro autory k zasílání příspěvků do monotematického čísla PedOr 2/2021

Výchova v přírodě

Výchova v přírodě má za sebou, a to nejen na našem území, poměrně dlouhou a v zásadě úspěšnou cestu rozvoje. Doprovázela nás na ni zvučná jména klasiků 19. a první poloviny 20. století, jako byl H. D. Thoreau, E. T. Seton, nebo u nás E. Štorch, ale i autoři, kteří se ve druhé pol. 20 stol. přímo zabývali výchovnými otázkami v kontextu přírodního prostředí. Z našich autorů to byli např. J. Kocourek, M. Stárek, Z. Teplý, A. Gintel, P. Holec nebo J. Neumann. Jejich pozornost se střídavě zaměřovala na táboření, turistiku či metodiku využití moderních forem pobytu v přírodě. Zcela zvláštním fenoménem v tomto směru bylo dílo J. Foglara, který spojoval zájem o přírodu s výchovnými hodnotami jako je čestnost v jednání, kolektivita a přátelství a zároveň zdůrazňuje další principy, které jsou s pobytem, a tedy i výchovou, v přírodě spjaty – romantiku a tajemství. Zásadní je však důraz Foglara na celostní (holistické) výchovné působení (ne na dílčí části, ale na osobnost jako celek).
Pojem „výchova v přírodě“ se vyvíjí a změny v jeho obsahu ovlivňují i samotnou praxi při využívání aktivit v přírodě. Na počátku dvacátého století byl pojem používán v podobném významu jako „školy v přírodě“. Postupně však toto zaměření na školní i mimoškolní práci začalo vstřebávat nové poznatky od populárních mládežnických organizací, tedy především skautů, woodcrafterů, Ligy lesní moudrosti, Turistických oddílů mládeže. Do vývoje výchovy v přírodě také podstatnou mírou promlouvá hnutí Outward Bound, pokračovatel myšlenek Kurta Hahna.
Připravované monotematické číslo časopisu očekává autorské rukopisy, které budou zaměřeny na problematiku výchovy v přírodě, potažmo Outdoor Education:

- Výchovná a vzdělávací činnost v přírodě v rámci volnočasových NNO
- Lesní a zahradní pedagogika
- Školy v přírodě a školní projekty v přírodě
- Zážitkové kurzy a zimní zážitkové kurzy
- Sporty v přírodě (orientační běh, cyklistika, vodní turistika, lezectví aj.)
- Environmentální výchova a ochrana přírody

Očekáváme texty, které teoreticky, přehledově či výzkumně uchopí nejen výše uvedená témata.

Časový plán přípravy monotematického čísla PedOr 2/2021 je následující:
- Abstrakty příspěvků v rozsahu 1–2 stran zasílejte do 30. 9. 2020 na mackur@pf.jcu.cz.
- V abstraktu uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ: studie (rozsah cca 20 normovaných stran); diskusní příspěvek nebo esej (rozsah cca 10 normovaných stran), cíl a obsah příspěvku.
- Abstrakty budou posouzeny garanty čísla a do 15. 10. 2020 obdrží jejich autoři vyrozumění o dalším postupu.
- Termín pro odevzdání studií je stanoven na 15. 12. 2020.
- Následně studie projdou standardním recenzním řízením – recenzní posudky budou autorům průběžně zasílány spolu s žádostí o provedení úprav do 15. 2. 2019.
- Poté bude číslo redakčně zpracováno a předáno do tisku.

Editory čísla jsou: Richard MACKŮ, Jan PETR (JU v Č. Budějovicích) a Ivo JIRÁSEK (UP v Olomouci). Toto monotematické číslo „výchova v přírodě“ vzniká s odbornou garancí ČPdS - Sekce pro Pedagogiku volného času.

Pedagogická orientace
PedOr

Pedagogická orientace
Vědecký časopis České pedagogické společnosti

Pedagogická orientace: Výzva pro autory napříč vzdělávacími kontexty

Pedagogická orientace vyhlašuje (poněkud netradiční) výzvu pro autory k publikování v čísle nazvaném Stojaté vody rozčeřené pandemií: bezprostřední reflexe (školně)pedagogických aspektů „státní“ karantény.

Česká společnost v roce 2020 reálně prožívá bezprecedentní zásah do svého běžného fungování, který byl dosud modelován jen v katastrofických filmech subžánru sci-fi určených pro ne zcela početnou diváckou komunitu. Ve snaze zbrzdit šíření specifické virové nákazy na sebe sama společnost uvalila opatření, která omezují i některé ze základních lidských svobod. Opatření, které zřejmě nejvíce zasáhlo do běžného života většiny rodin, bylo „uzavření“ základních, středních i vysokých škol pro žáky a studenty při současném zachování vzdělávacích cílů a očekávání pokračování realizace výuky novými formami. Školní výuka „v nepřítomnosti“ v praxi znamená dokonalý rozvrat všech základních způsobů práce ve školní třídě a nutí všechny učitele bez výjimky k tvořivé reorganizaci, která zasahuje samotné jádro učitelské práce.

Nečekaným způsobem byly ze dne na den odhrnuty letité nánosy učitelské rutiny. Jsou dočasně pryč, ať už je vnímáme jako valy chránící výuku před chaotickým vnějším světem, či jako těžkou deku tlumící přirozené učební procesy, a odhalena zůstává jen samotná podstata učitelské práce. Fungovat v tomto „nouzovém“ režimu školního vzdělávání znamená znovuobjevit i zcela fundamentální otázky po elementárních cílech a účelech školního vzdělávání.

Při vědomí toho, že čas na systematickou reflexi „po akci“ všech pedagogických a didaktických souvislostí této komplexní společenské situace přijde zřejmě po návratu „do normálních kolejí“, reaguje nyní redakce časopisu Pedagogická orientace otevřením příležitosti pro sdílení aktuálních myšlenek a poznámek formou kratších textů spíše diskusní povahy. Zveme nejen členy České pedagogické společnosti, ale všechny zájemce z řad učitelů, vychovatelů, studentů učitelství, vzdělavatelů učitelů a dalších profesních skupin k disciplinované reflexi rozmanitých aspektů současné situace v základním, středním či vysokém školství.

Nabízí se komentáře k reakcím a aktivitám různých aktérů (vydavatelé učebnic, Česká televize, neziskové organizace), k praktickým důsledkům na práci učitelů, k nové roli komunikačních technologií, k dočasné proměně role učitele, k organizačním aspektům práce škol, k obsahovým otázkám (jak se žáky tematizovat současnou situaci), k nové dimenzi spolupráce učitele s rodiči žáků, ke vzdělávání specifických skupin (nejen znevýhodněných) žáků, k roli a podílu rodičů v domácím vzdělávání, k otázce distanční výuky prezenčních studentů na vysokých školách, ke specifikům imerzních programů v kontextu distanční výuky a k mnoha dalším.

Rukopisy v orientačním rozsahu cca 9.000–18.000 znaků zasílejte na adresu **najvar@ped.muni.cz** s předmětem „PedOr monočíslo 2020“ **do 7. června 2020**. Požadavky na rukopis budou obdobné jako požadavky na diskusní příspěvky publikované v Pedagogické orientaci (kultivované, argumentované, tj. doložené a zdůvodněné historickými, empirickými nebo teoretickými důkazy). Autoři rukopisů obdrží redakční a editorskou zpětnou vazbu.

Těšíme se na společné dobrodružství.

Eva Minaříková (za redakci časopisu Pedagogická orientace)

Petr Najvar (předseda České pedagogické společnosti)

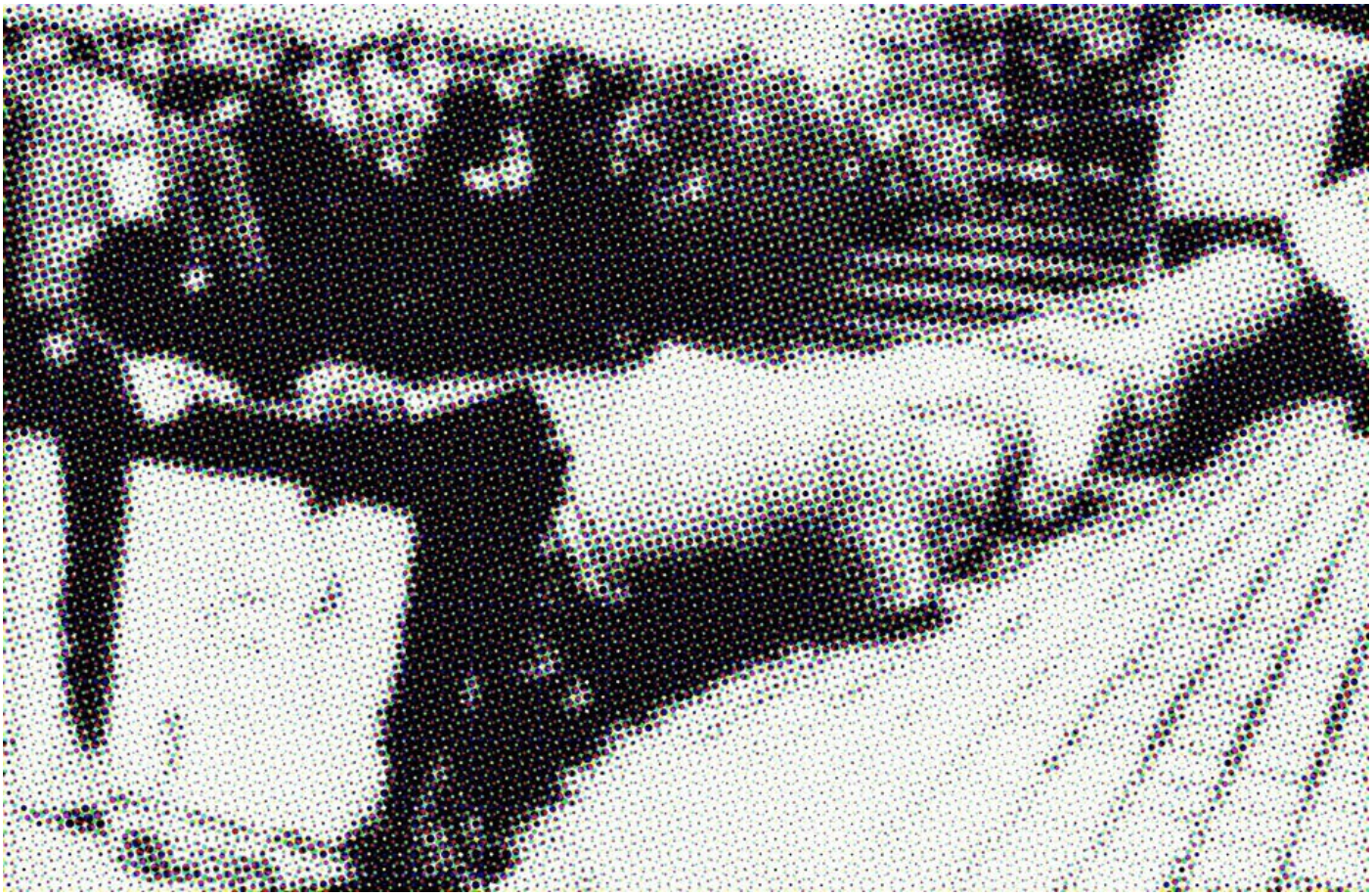

Fórum Dějiny ve veřejném prostoru II
Vystavování minulosti

Historie vždy byla v přímém a úzkém kontaktu se současností. Do přítomnosti se nepřetržitě prolamuje i prosakuje, poskytuje živnou půdu pro budoucí úvahy i dění.

Tento vztah je pro řadu odborníků zdánlivě zřejmý, ale v širší společenské debatě je mu věnován prostor jen občas, nejčastěji formou dílčích nebo příležitostných počinů.

Zástupci Univerzity Karlovy, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, Historického ústavu Akademie věd a Ústavu pro studium totalitních režimů se proto rozhodli vytvořit vzdělávací platformu, jež by měla v pravidelných intervalech poskytnout příležitost nejen k mezioborové diskuzi, ale také k obecnější výměně názorů a zkušeností, jež se problematiky zpřítomňování dějin ve veřejném prostoru aktuálně dotýkají.

V roce 2020 se fórum Dějiny ve veřejném prostoru zaměří na vystavování minulosti. Veřejný prostor chápeme v širším slova smyslu. Kromě tradičních paměťových institucí, jakými jsou škola, archiv nebo muzeum, nás bude zajímat, jak s minulostí pracují trh, zábavní průmysl nebo masová a digitální média. Ve všech těchto prostředích je minulost neustále vystavována, přestavována, rozkládána a vykládána.

Přestože často slyšíme povzdechy, že neznáme svou minulost, zdá se, že dějiny neztrácejí ve veřejném prostoru svůj význam, spíše naopak. Vzpomeňme jen na poslední „kauzy", jakými byly spor o společenskou roli Památníku Lidice, veřejné kontroverze kolem pomníku maršála Koněva nebo diskuze o potřebě budovat nová muzea. Kromě sporů o výklad minulosti se stále častěji setkáváme i s dějinami, jež slouží jako dobře promyšlený marketing nebo obchodní komodita a atrakce.

Do diskuze zveme vystupující, kteří budou se svými příspěvky ochotni jít za prostý popis aktuálních kauz a budou se ptát po zdrojích zájmu o dějiny ve veřejném prostoru. Vítáme sdílení zkušeností z praxe, kdy se někdo pokusil minulost nově a nezvykle vystavit (nebo naopak pobořit).

Těšíme se na učitele a pedagogy, kteří ve vzdělávacím procesu pojímají dějiny jako otevřenou otázku a zohledňují aktuální zájem o minulost ve veřejném prostoru. Uvítáme příspěvky, které českou zkušenost zasazují do mezinárodního kontextu. Rádi bychom dali prostor pro prezentaci projektů, jež nově zpracovávají staré artefakty, pomníky a památky. Důležitým kritériem pro výběr příspěvku bude snaha o porozumění, navázání dialogu a (sebe)reflexe.

Více informací o připravované akci zde.

InSEA is an international community dedicated to advocacy, networking and the advancement of research in art education. InSEA believes that the theory and practice of arts education must be underpinned by a strong research evidential base. The Board support members of InSEA to promote cross-cultural and multi-cultural research in art education and related fields. To facilitate interaction and information exchange between InSEA members engaged in research, we would like your help identifying current art education research projects and significant publication. Our intermediate goal is to develop a database that showcases art education research projects around the world that are ongoing or completed after 2006. Publications or websites in various languages are welcomed as long as an English abstract of the article or website is provided. Larger scale collaborative research, theory and practice based projects are particularly welcomed.

InSEA je mezinárodní komunitou zaměřující se na podporu výzkumu ve výtvarné výchově a sdružování odborníků. Je přesvědčena, že teorie a praxe výtvarné výchovy se musí opírat o silnou bázi výzkumných šetření. Usiluje o udržování mezikulturního a multikulturního výzkumu ve výtvarné výchově a souvisejících oborech. Cílem je usnadnit interakci členů organizace InSEA a výměnu informací mezi všemi, kdo se zabývají výzkumem. Cílem je rovněž identifikace aktuálních výzkumných projektů ve výtvarné výchově a současných významných publikací. Jedním z úkolů InSEA je vytvořit databázi, která eviduje výzkumné projekty ve výtvarné výchově na celém světě, které v současné době probíhají nebo byly dokončeny po roce 2006. Vítány jsou publikace a webové stránky v různých jazycích za předpokladu, že obsahují anotaci článku nebo webovou stránku v angličtině. Obzvláště žádanými jsou rozsáhlé kolektivní výzkumy a projekty vycházející z teorie a praxe oboru.

Výzva k zasílání informací a pozvánek do Listů České sekce INSEA

Listy České sekce INSEA jsou v elektronické podobě volně distribuovány všem členům spolku. Čtenáři z řad členů České sekce INSEA a široké odborné veřejnosti se mohou těšit na zprávy o činnosti výboru, o dění v INSEA ve světové a regionální perspektivě, ale i o širším oborovém dění. Zveřejňujeme zprávy o plánovaných i uskutečněných konferencích, výzvy k publikování, anotace nově vydaných metodických a odborných publikací nebo informace o akcích různých oborových subjektů. Zájemci mohou redakci zasílat informace týkající se těchto okruhů:

- pozvánky (na konference a další oborové akce, na vzdělávací semináře, na edukační programy k výstavám),
- zprávy (z konferencí, kolokvií, seminářů),
- anotace nových knih a aktuálně vydávaných časopisů z oblasti expresivních oborů v čele s výtvarnou výchovou, pedagogických věd včetně muzejní pedagogiky, školství a dalších příbuzných oborů,
- náměty na činnost České sekce INSEA a jejího výboru, návrhy témat vzdělávacích akcí pro pedagogy, podněty z praxe, diskusní příspěvky.

Poznámka editorky: Redakce si vyhrazuje právo na krácení či jinou úpravu zaslaných příspěvků. Informace průběžně zasílejte na e-mail insea@post.cz.

Sídlo a korespondenční adresa České sekce INSEA, z. s.

Česká sekce INSEA, z. s.
Univerzitní 3–5
779 00 Olomouc
insea@post.cz

LISTY ČESKÉ SEKCE INSEA

Listy České sekce INSEA plní funkci oborového informačního zdroje a jsou diskusním bulletinem členů zapsaného spolku Česká sekce INSEA (International Society for Education through Art / Mezinárodní organizace pro výchovu uměním). Listy původně vycházely v letech 1995–1998 jako neperiodický občasník (bylo vydáno celkem 5 čísel ve čtyřech ročnících) a na tuto tradici navázal v roce 2016 pátý ročník obnoveného periodika. Listy vycházejí dvakrát ročně jako neregistrované periodikum pro potřeby spolku a odborné veřejnosti. Toto číslo vychází 20. 5. 2020.

Vydává Česká sekce INSEA, z. s., Univerzitní 3–5, 779 00 Olomouc

Redakce: Petra Šobáňová, Václava Zamazalová
Autor grafického návrhu: Jakub Konečný
Sazba: redakce
Korektury: Václava Zamazalová
www.insea.cz
https://www.facebook.com/ceskasekceINSEA/